

26264
МИ і ЯК

ЦЕ СКІНЧИТЬСЯ

Львівська
АН. УРСР

сх
10

~~В. М. М.~~

АНДРІЙ МАЩАК

Як і коли це скінчиться

623/1
1989
Нак. Льв. обл.
9(15) - 1941

~~85813~~

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Л Ъ В І В 1938.

НАКЛАДОМ АВТОРА

934-220.22

1077-99

НАУКА І ВИСВІТ

НАУКОВІ ПРАЦІ

12868

91/2

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 3904

ДУХОВА ТА МАТЕРІЯЛЬНА РУІНА.

Невесело глядять люди в завтрашній день, не краще стрічають і це, що приносить нам нині. Минули часи, коли з ясным чолом входилося в кожний наступаючий день, коли батьки з любов'ю гляділи на свої діти і вірили, що бодай тим їхнім наслідникам усміхнеться краща доля.

Загальна будова світа не ворожить аж такого світлого завтра. Політичне, соціяльне й економічне положення людства стоїть вічною примарою перед нинішнім світом, як нерозв'язане і як майже неможливе до розв'язання питання.

Пригляньмося цим поодиноким питанням і розслідім їх спокійно. Бо що ж допоможе нам, коли будемо замикати очі на це, що діється і ошукувати себе надією, що буде краще? Коли так поступатимемо, то будемо подібні до дітей, що бояться темноти і ховають голову під ковдру, думаючи, що вже ця небезпечна темнота не грозить їм. Чоловік дозрілий і тверезий мусить сміло глядіти на те, що діється, хочби воно було не знати яке страшне, але воно є і буде далше, хоч ми замикатимемо очі і не будемо дивитися на це.

Отже пригляньмося наперед політичному положенню світа.

Тривожно очікували люди великої світової війни, що потрясла основами всього світа. За-

гальне напруження перед 1914. р. мучило мозги і нерви людей. Всі чекали чогось, що мало статися, і всі вірили, що щось станеться. Вони звязували з тим, що мало прийти, найкращі надії, вірили, що все основно зміниться і людство обновлене і перероджене заживе новим, кращим життям.

І нараз прийшло це очікуване всіми спасення світу, прийшло це, що мало змінити все на краще. 28. липня 1914 вибухає світова війна. Світ купає в морі крови своє перестаріле тіло, наймістерніше збудовані гармати риють землю і викидають вгору цілі тони землі, найновіша зброя в боротьбі — гази витроюють сотки тисяч людей. Небо заслонюється загравою і димами пожарів. З уст багатьох, що найбільше відчули страхіття цієї війни, виривається розпучливий крик: „Ще Бог забув за світ і відвернув від нього своє благославляюче лице“. Так платив світ велику і кроваву данину за своє краще завтра. 11. листопаду 1918. р. кінчається світова війна. Лиш денеді ще гомонять її відгуки. Це поодинокі народи кінчають розпочатий всіми загальний кровавий танок. Людство віддихає з полєкшою. Аж тепер буде все інакше. Вправді, на поритих арматами полях лишилися мільйони зимних, бездушних тіл; вправді, в напів розвалених містах ридають мільйони вдів і сиріт, сотки тисяч нездібних до нічого інвалідів; зникли з лиця землі тисячі сіл і міст, але виладувалося загальне напруження світа й тепер мав би початися новий світлий період людського життя.

Та дарма. Все остало по старому. Людство знову поділилося на два ворожі табори, тим разом: побідників і побіджених; побідників, що вся-

кими способами стараються задержати то, що здобули в світовій війні, і побіджених, що тільки мріють про нову різню народів, в якій вони побідили би. Дальше, осталася ще одна велика болячка на тілі світа й сильно ропить. Це справа поневолених народів, що їх найбільше скривдила остання світова війна і, що тепер не мають нічого до страчення.

Побіджена Німеччина, Австро-Угорщина і інші держави центрального блоку стараються відзискати це, що стратили в світовій війні і поволі відзискують. Не вільно їм було зброїтися, вони зростаються; не вільно їм було мати війська, вони вже мають свої, готові на все армії; наклали на них воєнні податки, вони сміються нині з цього й нічого не платять. Одним словом, вони знову піднесли голову. Це затривожило побідників, бо ж їм грозить небезпека, що можуть стратити всі здобутки світової війни. Вислідом цього страху є зброєння; гарячкові, нагальні перегони в зброєнню. Мільярди йдуть на армії, мільйонної вартості срібло й золото жертвується на сталеві гармати. В хемічних лябораторіях повстають щораз новіші гази, в ганґарах спокійно чекають своєї пори модерні літаючі бомбомети, а в маґазинах газові маски.

Світова війна завела людей в їх сподіваннях. І знов усі чекають чогось, що має статися і що повинно тепер вже напевно змінити все на краще.

Не краще мається справа і з соціальним питанням. Воно ще більш нерозв'язане, як попереднє.

Перед світовою війною справжнім нещастям людства стали машини. Людський ум, розвиваючися, почав ступати щораз вище і вище і створив добу винаходів. В 1765. р. винаходить Джемс Ватт

парову машину; 1807. р. американець Роберт Фультен будує перший паровий корабель, а 1814. р. з рук і з ума Джорджа Стіфенсона родиться перша льокомотива. Незабаром у всі ділянки промислу втискається машина, а завершенням цього було запряження до праці електричної струї, через винахід дінамо-машини і електричних моторів.

І оці машини мали ущасливлувати людство. Люди хотіли скинути з себе ненависне ярмо праці, а ввесь її тягар зложити на машини. Вони мріяли про щасливу добу людського життя, коли машини на них працюватимуть, а вони, вільні й незалежні від нічого, будуть уживати свobodно всіх радощів і розкошей життя.

Але сталося інакше і люди завелися знову в своїх сподіваннях.

На місце їх прийшла машина, а вони відійшли. Але не на це, щоб уживали радостей життя, лише, щоб кусати в розпуці п'ястуки й плакати над своєю долею. Вони не мали середників до життя. Вони мали здорові руки, мали силу, але їм хрук і їх мускулів ніхто не потребував, бо за них виконувала все машина. Там, де перше працювало десять робітників, там був тепер лише один, що обслуговував машину. Так повстали безробітні. Тому, що робучих рук було багато, а потреба тих рук була мала, меншала з дня на день вартість робітника, а вслід за цим меншала платня. Робітники бідніли, а підприємці багатіли. Соціальне питання ставало щораз більше пекуче і його треба було якнайскорше розв'язати. За цю розв'язку бралися різні люди; старалися розв'язати політики, пробували сказати своє слово підприємці й робітники, але це питання ставало що-

раз більше замотаним і нерозв'язаним.

Врешті взявся за цю розв'язку творець соціалізму Карло Маркс.

Ціле лихо бачив він у тому, що люди є поділені на різні верстви, що існує приватна власність. На його думку, та обставина, що люди мають право до чогось як до свого власного, якого їм ніхто не сміє відібрати, спричинила це, що люди хочуть мати якнайбільше свого власного. Бо прецінь чоловік тоді безпечний, коли має всього так багато, що вистане йому на ціле життя і для його потомків. Збирання і громадження приватного майна спричинило повстання різних супільних клас і так повстали багатирі, що згромадили більше і бідні, що мали менше, або й ніщо.

Уздоровити світ думав Маркс лише тоді, коли зникне всяка приватна власність а вслід за цим класові різниці людей. Коли всі будуть рівні, думав Маркс і коли не будуть мати нічого, а кожда найменша річ, буде власністю всіх разом, тоді буде позитивно розв'язане соціальне питання.

Але забув Маркс, що це неможливе. Він перерочив ту перешкоду, що люди лише тоді радо працюють, коли працюють на своїм власнім, а не на чужім чи на громадським. Коли б усе було громадською власністю, так як цього хоче Маркс, то ніхто нічого добровільно не робив би. Праця для цього громадського стала би панщиною. І напевно коли все було б власністю всіх, то при поділі овоочів громадської праці, багато людей уважали би себе покривдженими і замість обіцяного Марксом щастя повстало би незадоволення.

Забув Маркс також, що не всі люди є рівні. Сама природа створила вже так, що нема нігде

двох людей цілковито однакових. Є вищі, є нищі; є розумні і розумніші, є енергійні і ліниві, є здорові і хорі. Але однакових нема. Зрівнати людей не можна. А хто чесною і запопадливою працею зібрав собі якесь майно, той чув би страшну кривду, коли би йому хтось це все відібрав, віддав би лінюхам і неробам, що нічого не мають і зрівнав би його з ними. Думка Маркса стає лише далекою мрією.

Найкраще показує це пристосування в практиці думки Маркса в Совітах. На початку революції, що хотіла впровадити в чин його науку, обіцували там рай на землі. Відібрали людям маєтки і зрівнали всіх разом. Але показалося, що замість раю вийшло пекло, в якому ніхто не є певний свого завтра. Замість свободи там повстала панщина, а мрією тих нещасливих людей стала панщина, що переживали вони її за царів.

Соціяльне питання було дальше нерозв'язане. Нині також найбільші люди стараються його розв'язати, але дотепер їм якось не вдається, а світ є дальше хорий, так як був хорий і передтим.

З соціяльним питанням стисло лучиться і економічне. Бо чимбільше безробітних, тим більша нужда і біда. Чим більше замотане соціяльне питання, тим більша є так звана криза. Кризи були вже давніше, але такої, як тепер, світ ще не переживав. Перше були місцеві кризи, в однім краю чи державі, тепер маємо всесвітню кризу, яка огорнула всі держави.

Пристосування машин до промислу навіть до рільничого спричинило подешевіння промислових виробів і рільничих продуктів, а це відемно відбилося на заробітках. Промисловці цього не відчують, бо машина хоч виробляє дешевий то-

вар, то одначе виробляє його скорше і більше ніж перше. Натомість подешевіння рільничих продуктів вдарило сильно по кишнях рільників. Що з того, що матеріял на одяг чи на товарі першої потреби подешевіли в двоє чи в трое, коли багато більше станіло збіжжя і рільні продукти? Нині всьо дешевше, але за гріш з дня на день тяще, гріш з дня на день дорощий і багато людей мусить нині заспокоювати свої потреби малою скількістю грошей і чекати кращих часів.

Крім того людям стає на землі тісно. Вони згущені дусяться. До того людство зростає на числі, а землі й праці не зростає зовсім. Вислідом цього є це, що на одну посаду є сотки кандидатів, які чекають на смерть одного робітника чи урядовця, щоб зайняти його місце. А землю ділять багьки між своїх дітий все більше і більше так, що ниви стають вузкі як шнурочки, а незадовго треба буде краяти їх впоперек, бо поздовж не буде вже що краяти. Давніше можна було шукати хліба за океаном і в чужих краях, нині і там повно своїх, а для чужих вступ замкнений.

За упадком економічним, як все слідує упадок моральний. Вправді чуємо з усіх сторін, що світ звертається до Бога і шукає в Нім рятунку, що з року на рік росте число сповідаючихся і каючихся, що релігійні товариства збільшаються, а величаві релігійні маніфестації і численні публічні процесії дають доказ, що світ дійсно звертається до Бога. А про те... Чи було коли більше злочинів, убійств і кровопролиття як тепер? Колиж стрічали ми такі вирафіновані ошуканства, такі діавольські пляни визиску, коли були такі часті крадежі, грабунки і насильства. Тямимо часи, коли сензацією дня була якась крадіж, а одно у-

бійство примушувало старших хитати головами, що, мовляв, все це не веде до доброго. А нині ці всі зла є хлібом насущним людей; нема дня, щоби чогось подібного не сталося, і зо здивуванням хитається головою тоді, коли тільки одно убійство, чи тільки одна крадіж на день станеться.

Бо люди лише по формі релігійні, лише на папері християнської віри, але в дійсности вони відступили від Бога. Вони грішать цілий рік з тою потішаючою надією, що раз в рік підуть до відпустового місця, чи до сповіди і одержать прощення гріхів.

І так світ зайшов у сліпу вулицю з якої тяжко знайти вихід. Світ замкнувся в блуднім колесі і безрадно бориється в нім. Всі шукають виходу з цього положення, але переконуються з дня на день, що знайти вихід не легко. Світ виразно тріщить в своїх основах, а загальне напруження є багато сильніше як 1914 р.

Яку дорогу вказують люди до поправки нинішних відносин? Спершу вказували вони мирний шлях. Голови найбільших державних мужів прили і силувалися уздоровити хворий світ без болісних операцій, без чагальних стрясень. Але цей спосіб ще більше затиснув петлю на шиї світа, так, що нині вже ніхто не вірить в успішність цих забігів, і як 1914. р., всі покладають найбільші надії і приписують спасенне значіння новій світовій війні, що мала би тепер наступити. Всі бажають її і готовляться до неї, вже нині видають величезні суми на ці приготування, але чомусь всі бояться тої війни і відсувають її з дня на день, бо мають гіркий досвід з 1914. р., що остання війна багато не помогла.

Але і та війна, що наступить мабуть нічого

доброго не принесе. А ми лишім це, і обмежімся лише до ствердження, що світ є виразно хорий, що відносини стають нестерпні, а жити стає так тяжко, що маси людей самовільно прашаються з життям. Ростуть самовбивства, ненависть народу до народу, одної суспільної верстви до другої. Навіть в родинях помічаємо це саме; повстає брат проти брата, родичі проти дітей, діти проти родичів, якийсь диявольський дух ненависти оплутав світ і пхає його щораз нище і нище а з многих, многих уст виривається крик, що це вже певно приходить кінець світа.

Коли відносини стають нестерпні, коли діється щось страшне, кажеється тоді, що це виглядає на кінець світа. Часто, коли небо роздирають величезні блискавки, а громи що хвилини розбігаються кудись з тріскотом, порівнують це люди до кінця світа. Коли підчас війни з гуком валилися від гарматніх стрілен доми, а люди гинули як мухи, з кілько то уст виходили ці два слова: кінець світа. Чомусь люди вяжуть цей кінець світа з якимись незвичайними подіями, чимсь страшним, чимсь катастрофальним.

Чи можна таку звязь робити? Чи взагалі можуть люди говорити про кінець світа?

Нині говорять учені про нашу кулю земну за мільйони літ. Описують її устрій, її вид і життя. Осмілюються навіть обчислити, кілько тисяч літ буде ще світити сонце і як довго буде на землі життя.

Але вже само припущення вчених, що сонце вічно світити не буде, включає собі думку, що світ вічно тревати не може. Бо коли згасне сонце, завмре життя нашої землі, а тим самим їй прийде кінець.

Отже можна говорити про кінець світа, бо він прийде.

Але для визнавців Христа, чи не найважливішим доказом, що буде кінець світа, є слова самого Ісуса Христа. Одного разу питали Спасителя Його ученики: „Скажи нам, коли це буде? і який знак Твого приходу й кінця світу“ (Матей 24.3;) Христос не зганьбив учеників, як це звичайно робив, коли вони думали неправильно. Він не заперечує їм, що кінця світу не буде. Навпаки, почав їм оповідати про цей кінець, говорячи: „Глядіть, щоб хто не звів вас“ (Мат. 24.4).

Отже маємо право говорити про кінець світа. Але чи можемо говорити коли він прийде і означити докладно його час?

Багато разів означували люди докладно дату кінця світа.

При кінці першої тисячолітки по Христі, загально вірили, що на тисячному році всьо скінчиться. За часів німецького реформатора Мартина Лютра монах Микола Шторх і проповідник Тома Мінцер голосили кінець світа і близький прихід Христа. Але ми доживаємо вже другої тисячолітки по Христі, Микола Шторх і Тома Мінцер вже біля 400 літ лежать в могилі, а кінця світа ще нема. А чи не чуємо нераз тепер як учені, побачивши, що в сторону земної кулі зближається якесь небесне тіло, віщують кінець світа, але їх слова ще ані разу не сповнилися. Різні ворожбити, що проповідують будуче, також осмілюються означувати кінець світа, але дарма, світ стоїть даліше, так як стояв.

Однак знаємо певно з уст Христа, що світ скінчиться. Питаємо лиш себе, коли це станеться? Не лишається нам нічого іншого, як спитати в цій

справі самого Христа, заглянувши до Святого Письма „бо лише там є Його правдиві слова“. Довідуємося звідтам, що ніхто не має права, означувати день і годину кінця світа: „Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели небесні, тільки сам Отець мій“ (Мат. 24.36). Значить, день і година кінця світа, це тайна Отця Небесного і ніхто не сміє Йому тої тайни виривати. Але коли ученики ставили Христови це саме питання, що ми поставили вище собі: „Скажи коли се буде, і який знак приходу Твого і кінця світу?“ (Мат. 23.3), Христо не лишає їх без відповіді, лише передсказує наперед факти і випадки, які мають статися, заки Він прийде і дозволяє в цей спосіб пізнати нам не день і годину кінця світа, але пору.

„Від смоківниці ж навчіться проповісти, коли вже віття її стане м'яке й пустить листя, знайте, що близько літо. Так само й ви: як оце все побачите, відайте, що близько під дверима“. (Мат. 24.32,33).

Значить, про кінець світа можемо говорити, як про жнива. Коли вийдемо в літі на поле і звернемо свої очі на пристиглі золоті ниви, то знаємо напевно, що господарі тих піль вийдуть вже незадовго жати. Але, чи їх серпи задзвенять нині чи завтра, цього ми не знаємо, це їх справа, їх тайна.

Так само, коли ми побачимо, що всі випадки, які мали статися після слів Христа перед кінцем світа, вже сталися, то можемо бути певні, що той кінець світа „вже близько під дверима“. Але кожного дня і години це станеться, про це не можемо говорити, бо це тайна Божа.

Але кождий хотів би знати, коли це прийде, а знати це не тяжко. Вистарчить заглянути до

Святого Письма і розважити ті події перед кінцем світа, що їх предсказав Христос.

Тому возьмім з поміччю Божою в руки Слово Боже і пізнаймо їх.

„ГЛЯДІТЬ, ЩОБ ХТО НЕ ЗВІВ ВАС“...

Коли говоримо про кінець світа і про другий прихід Христа Спасителя, то найкраще буде, коли самі звернемо свою увагу на ці Його слова, якими Він сам означає час того приходу. В своїй розмові з Апостолами Божий Син представив загально історію людства від свого вознесення та початків християнства аж до свого другого приходу. Ціла та розмова знаходиться в 24. голові євангелиста Матея, знайдемо її також в 13. голові євангелія Марка та в 21. голові Луки.

Спитаймо себе, чому Спаситель представив наперед дорогу, якою буде ступати людство в своїм поході через грядучі століття? Чому Богочоловік начеркнув плян історії світа, а передовсім, його релігійну та політичну сторінку? Що спонукало до цього Божого Сина? Такі питання родяться в нас в голові та викликають цілу низку відповідей більше або менше правдивих. Щоби це все зрозуміти, треба в першій мірі познакомитися з тим місцем св. Письма, в якому саме обговорює Христо з апостолами ці річі; крім цього мусимо зрозуміти обставини, серед яких Христос про це говорить.

Коли одного разу ученики Христові вийшли зо своїм учителем із святині, мимоволі звернули вони свою увагу на ці величезні та сильні мури жидівського храму, що пишалися на ціле місто не лише своєю могутністю, але й великою красою. І тоді Учитель висказав ті памяtnі слова: Чи ви

не бачите цього всього? Направду кажу вам, тут колись не зістанеться камінь на камені. Ученики Христові вязали час руїни та знищення святині з Його другим приходом та кінцем світа. Вони, як звичайні люди, мали закриті очі на те пророцтво, що мало вже незадовго сповнитися; вони не знали, що збурення Святині є вже ось-ось перед дверима скорого завтра. І тому вони спитали Христа: „Скажи нам, коли се буде? й який знак Твого приходу й кінця світа (Мат. 24:3).

А тепер уявім собі нашого Спасителя, як Він іде на Оливну гору й там сідає в затиші, оточений своїми учениками. А вони — вони з діточою цікавістю тиснуться до свого Учителя, на їх лицах може видний неспокій, на чоло набігли важкі хмари задуми, а з уст вилітають нетерпеливі слова: Учителю, скажи коли це буде? Їм не може поміститись в голові, що та святиня, гордощі Ізраїля, може бути колись зрівнана з землею. А Христос? Він, як все, спокійний, з ангельською усмішкою на лиці, дає їм майже перед самою своєю смертю та вознесенням на небо перестороги й упімнення та відкриває їм історію світа аж до свого другого приходу. Перед висвітленням грядучих подій дає Син Божий Апостолам, а через те їхнім наслідникам та цілій своїй церкві одну важну пересторогу: „Глядіть, щоб хто не звів вас. Багато бо приходитьиме в ім'я моє, кажучи: я — Христос; і зведуть многих (Мат. 24:4-5). Так. Відкупитель людського роду поглянув своїм божеським оком у майбутнє людства та побачив одну його трагедію а саме відступство від правд об'явлених Вітцем Небесним, відступство від правдивої церкви. Чи тільки це побачив Ісус? О, ні! Він спостеріг далеко більше. Перед Його очима пере-

сунулися ці страшні наслідки відступлення, а саме: страшний етичний та моральний упадок, відвернення людини від Бога, страшну байдужність до релігійних справ, цілий ліс всяких релігійних переконань, що признаються до Христа, але перекручують Його науку на свою власну погибіль. І дійсно, правдивий християнин мусить добре вважати, щоб не дати себе звести та не заблудити в тім темнім лісі релігійних наук та поглядів. І тому з уст божественного Спасителя падуть тверді слова перестороги: Глядіть, щоб вас хто не звів! Христос тут ясно говорить про релігійний упадок людини, про затертя різниці між євангельською правдою й видумками злих людей — про духовий упадок.

А тепер зробім один крок вперед та слідкуймо за дальшими словами Христа. „Чутимеґе про війни й чутки воєнні, глядіть же, не трівожтеся, мусить бо все статися та се ще не кінець“ (Мат. 24:6). Отже це мало статися на початку, зараз по смерті Христа. І дійсно, римська держава на початку новозавітньої історії провадила різні війни зі сусідніми народами, а передовсім із північними германськими племенами, які дуже часто налітали на границі могутнього Риму, а римські легіони були все готові їх відперти.

Але це ще не мав бути кінець, бо „встане нарід на нарід і царство на царство й буде голоднеча, помір і трус по місцях“ (Мат. 24:7). Направду з зачудованням переконуємося, як докладно сповнилися ті пророцтва. Той стих відноситься до часів панування римської імперії і до часів по провалі Риму. Поодинокі народи та племена ставали чимраз більше свідомі своєї народньої та племінної окремішности та почали щораз більше роз-

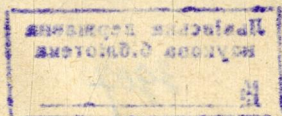
ростатися, не раз коштом інших сусідніх народів. Через те приходило до зударів і воєн. Але рівночасно цей стих може відноситися до часів по провалі Риму. Римський державний велит розпався а на його місці повстав ряд менших або більших держав, які між собою зачали воювати, бажаючи загарбати якнайбільше земель. На місце давнього Риму прийшло багато народів, з яких кожний почав будувати в морі крові й пожежі воєн свої держави. А народи були слідуєчі: Лонгобарди, Франки, Бургунди, Остготи, Візиготи, Вандали, Герулі, Свеви, Сакси й Алемани. Всі вони потворили свої держави, які опісля в міру своїх державних інтересів жили зі собою в згоді або в незгоді. І так на цій території, на якій колись була одна могуча держава, повстали менші державні організми, з яких кожний провадив свою державну політику та заступався за свої державні особисті інтереси. Ланцюх пророцтв 24. голови Матея є переплітаний раз політичними раз релігійними справами. І так, тепер, слідуєть стихи морального та релігійного змісту: про моральний упадок людей та про переслідування божих дітей. „Все ж це почин горя“ каже 8. стих цієї голови; значить, не думайте, що ті терпіння, які доведеться вам витерпіти від злих людей, є короткі; вони не скоро скінчатся; це доперва початок того страшного горя яке має перенести правдива Христова церква.

„Тоді видаватимуть вас на муки й вбиватимуть вас і зненавидять вас усі народи задля імени мого. І тоді поблазнять ся многі й видаватимуть один одного й ненавидітимуть один одного. І багато лжепророків повстане й зведуть многих. Хто ж видержить до останку, той спасеться“. (Мат. 24:9-13). І справді, ще добре не прогомоні-

ли слова Спасителя, ще не багато води поплило з Йордану, а вже все це почало з подиву гідною докладністю сповнятися. Почали приходити щораз гірші часи для визнавців та приклонників Месії. З усіх усядів почали падати тяжкі удари переслідувань. Одним з ворогів Христової церкви була римська держава. Вона, очевидно, не знала науки правдивої церкви і тому вважала її небезпечною для могутності Риму. Римляни думали, що нова наука — нова віра хоче повалити не лише старих римських богів, але також римську владу й взагалі цілий політичний та суспільний лад. Незнання нової віри дійшло до тої степені, що вони думали, що християни це секта, яка їсть свої власні діти. І тому то Рим мав таку страшну ненависть до нової релігії та її визнавців. І це було причиною великих переслідувань християн за часів таких цісарів, як Нерона та Діоклеціяна. Були переслідування і за інших цісарів, але за тих двох дійшли вони до дуже великих розмірів. Ненависть їх до християн була така велика, що вони кидали їх у своїх цирках на пожертя диким звірятам.

Але не тільки Рим переслідував Христову церкву. Другим ворогом учнів Учителя з Назарету були Жиди. Вони ненавиділи християн, гонили їх, переслідували й каменували (приміром Стефана). Вже в Діяннях Апостольських довідуємося від евангелисти Луки про ті численні переслідування християн зі сторони Жидів та про перші християнські збори впершому столітті християн. З прикрістю слідкуємо за засліпленням та твердою серцею того колись вибраного Богом народу, що не обмежився лише до розп'яття Христа, але напружував усі сили, щоби наука Того, якого сам не прийняв — щоби насіння небесного Сіяча

не скільчилася на почві поганських сердець. Тому Жиди з диким запалом та вирафінуванням гонили християнські громади, виловлювали християн, били їх, знущалися та кидали до вязниць. Навіть сам жидівський король Ірод, приказав мучити деяких християн, а апостола Петра запроторив у вязницю, звідкіля цей тільки чудом видістався (Діянія Апостолів 12:1-9). Сліпа та дика ненависть Жидів до християн була така велика, що вони навіть підюджували поган проти визнаців Христа (Діянія Апост. 14:2). Врешті й інші погани — не Римляни, що жили в римській державі були проти правдивої церкви. З цих кількох слів бачимо, які великі й тяжкі переслідування мусіли переносити перші християнські збори.

„І тоді поблазняться многі й видаватимуть одно одного й ненавидітимуть одно одного (Мат. 24:10).

Що значить слово „поблазняться“? „Поблазняється“ — це значить згіршаться. Знаємо, добре що між людьми є різні характери. Одні сильніші, другі слабші. І коли приходить якесь горе, якась огненна проба, то сильніші стоять твердо при своїх переконаннях, готові понести всякі прикрости, а слабші на дусі не видержують проби і в обличчі переслідувань заперечують та цураються своїх переконань.

Таксамо було й у початках християнства. Одні воліли терпіння й смерть, як виречися Христові науки, інші боялися земських царів, соблазнялися — себто згіршувалися й відпадали від правдивої церкви. Ті, що відпали, морально звихнені видавали на муки тих християн, що твердо стояли при Христі. Вони відчували, що їх життя коється на дно упадку й старалися заглушити в со-

бі голос сумління виставністю світського життя та ненавистю до своїх бувших братів християн. Це були ті, які ізза страху перед сильними світа цього відреклися правди. Але були ще й другі: були такі, яким не подобалося строго моральне та етичне життя правдивого християнина, яким не подобалися ті прості рямці життя християнських зборів. Вони хотіли жити трохи для Христа а трохи для своїх людських — світських похотей та бажань. Такі люди почали перекручувати науку Христа так, як їм це було вигідно. І тому вже на початку християнства повстали різні лже пророки, про яких Христос говорив в цьому 24. розділі Матея.

„Хто видержить до останку, той спасеться“ (Матей 24:13). І в цьому саме стиху маємо велику надію на потіху. Вправді, будуть переслідування, будуть гонення правдивої церкви, але по тім всім прийде спасення. Так, як по бурі приходить погода, як по страшній нічній тьмі настає ясний день, так по тій духовій пітьмі прийде спасення для тих, що видержали до кінця огненну пробу, неначе ті три молодці в огненній печі у Вавилоні, та не відступили від правдивої науки Христа.

А тепер приходить важний - переважний стих, який повинен знати на память кожний християнин. „І проповідуватиметься євангеліє царства по всій вселенній на свідоцтво всі народам, і тоді прийде кінець (Матей 24:14). В цьому одному стихові є зображена велика християнська місія, яка має оббігти цілу вселенну, яка має познакомити мешканців цілого світа з об'явленою Богом правдою. Це не значить, що жителі земської кулі всі приймуть Божу вістку. Але це значить, що всі жителі землі почують або будуть мати змогу почути Слово

Боже, прийняти Його та навернутися до Бога. В цьому стиху виразно читаємо, що євангелія буде голошене не на прийняття, але „на свідоцтво всім народам“ — значить, щоб всі люди чули. Цей стих відноситься і до самого початку християнства, бо тоді перші християни із самопожертвуванням витривало й сумлінно голосили євангеліє по цілому тодішньому світові. — Але в першу чергу слова 14 стиха 24 голови Матея відносяться до посліднього часу перед кінцем світа. Євангеліє мусить забристи в найдальші закутини землі й принести його до найбільше віддалених, розкинутих по океанах островів. Дорогий Читачу! Людство обходилося через довгі тисячеліття та віки без парової машини, телефонів, телеграфів, радія, електрики і т. д. Чому ж нечайно Господь так покермував, що протягом одного століття люди поробили такі численні винаходи. Одно 19. століття так обдарувало людство винаходами, що колиб так повставали люди з гробів, що жили на початку 19. століття, то не пізнали б винішнього світа. В першому розділі цієї книжечки дивувалися ми, як одні винаходи народжувалися за другими: парова машина, паровий корабель, льокомотива, динамомашини й електричний мотор. Додаймо тепер ще до цього телеграф (повстав 1837. р.), телефон (1876. р.) і радіо (винайшов Марконі таки в наших часах), а будемо мати вірний образ того наглого й великого скоку вперід, який dokonало людство в останніх часах.

Питаємо Тебе, Дорогий Читачу, чому оці всі винаходи виринають так нагло, як гриби по дощі?! Чи може люди в старині не були такі мудрі, щоб попасти на ці винаходи? Ні! Вони в деяких ділянках перевищали багато нас. Вони дали нам

початки високої математики, вони перевищали нас у деяких ділянках медицини (забальсамовані ними тіла небіщиків перетривали тисячеліття аж до нинішніх часів, підчас коли помершого недавно большевицького вождя, Леніна, бальсамували вже кілька разів). Старинні піраміди можуть сміло суперничати з американськими хмародерами, а навіть перевищують їх, бо наука додумується, що нинішні ледви чи зуміли б збудувати піраміди. Але старинні люди, мимо таких великих здібностей, не знали поспішних залізниць, швидких парових кораблів, нездогонимих літаків і найшвидших лучників — телеграфу й радія. Бо Господь заховав все те на останній відповідний час, коли буде треба, щоб добра вістка — євангелія могла якнайшвидше обігти землю. Давніше подорож християнського місіонера тривала цілі місяці, нині за короткий час, за тиждень або півтора може Божий сіяч приїхати з Європи до Африки чи Азії й голосити Слово Боже. Неграмотні, що не можуть читати св. Письма, можуть слухати як сьогодні радійові стації голосять світові, що прихід Христа близький. Так, нарід Божий голосить сьогодні Слово Боже, а Небесний Отець у останній час прикладає свою руку, щоб приблизилися Божі жнива. Це може помітити кожний здорово думаючий чоловік. Хто має очі, нехай дивиться! Багато християн так у перших віках християнства, як і в середньовіччю згинуло мученицькою смертю за те тільки, що хотіли виповнити та зреалізувати 14. вірш 24. голови Матея і на кожному місці проповідували чисте Слово Боже, вільне від людських видумок і додатків. І тому цей стих є неначе зрошений і освячений живою кровю Христових воїнів. А нинішні, правдиві християни продов-

жують велику роботу цих ревних мучеників і, маючи перед очима їхнє геройське терпіння та смерть, голосять правдиву науку та зазнакомлюють людство з чистою як сльоза вірою апостолів.

Слідуючі стихи знову вводяться в історію та пересувають перед нашими очима різні історичні факти. „Оце ж, як побачите гидоту спустіння, що сказав Даниїл пророк, стоячу на місці святому (хто читає, нехай розуміє), тоді, хто в Юдеї, нехай утікає на гори; хто на криші, нехай не злзить узяти що з хати своєї; і хто в полі, нехай не вертається узяти одєжу свою. Горе важким і гонючим під той час! Моліться, щоб не довелося вам утікати зимою ані в суботу“ (Матей 24:15-20). Євангелист Лука висказується про час горя дещо ясніше як Матей. „Як же побачите, що обгорнуто таборами Єрусалим, тоді знайте, що наблизилось спустіння його“ (Лука 21:20). Отже це горе мало початися рівночасно з першою облогою воєсками Єрусалиму, очевидно по смерті Христа. Спустошення це вияснює нам євангелист Матей через те, що покликуюється (Матей 24:15) на пророка Даниїла зо Старого Завіта. І дійсно, в 9. голіві та в 26-27 стихах книги пророка Даниїла читаємо, що на місто і святиню нападе нарід одного царя і називає це пророк гидотою спустіння. Це, очевидно, відноситься до Єрусалиму й жидівської святині. Сповнилося це в 70. році по Христі. Поневолені Римлянами Жиди збунтувалися проти Риму, який знову вислав під мури Єрусалиму свої легіони під командою вождя Цестія. Єрусалимські християни згадали слова Христа, що це вже прийшла гидота спустіння і, що вони тепер мають втікати з Єрусалиму. Але тяжко було жмінці християн передертися через кордон

римських військ, що тісним перстеном окружав місто. Та їх щира молитва до Небесного Вітця помогла. Бо тоді нечаяно сталося щось великого, щось на правду подиву гідного. Саме тоді, коли була найкраща нагода здобути місто, без ніяких причин вожд Цестій приказав відступити від міста. Це Господь покермував своєю всемогучою рукою. Він своїм Духом Святим торкнув серце римського вождя й сказав йому: Відійди від міста!

По відступі Цестія християни опустили Єрусалим і пішли за ріку Йордан. Недовго потім римські війська знову підступили під мури міста та здобули його. (Про те пише жидівський історик Йозефус у творі п. н. „Жидівська війна“; німецький переклад др. Филипа Конута, стр. 209). З дикою лютістю кинулися Римляни на жидівський храм і спалили його, а самих жидів вимордували та вивішали так, що місто окружав цілий ліс хрестів з нещасними повішеними жидами. На тих хрестах виповнилася кара за те, що вони не прийняли Божого Месії, але розп'яли Його на хресті. Це кров Божого Сина спала на них і на їхні діти так, як вони це кричали до Пилата. Вони самі хотіли заплатити за Його кров. І дійсно сталося! Бо Господь терпеливий і милосердний, але й справедливий.

Моліться ж, щоб не довелося вам утікати зимою ані в суботу“ (Матей 24:20). Чому ученики Христові не мали втікати зимою? Хоч у Палестині нема снігів, то одначе зимою падуть сильні дощі, а через те утеча зимою була би дуже утруднена. А чому перші християни мали молитися, щоб їх утеча не була в суботу? Хто втівав хоч раз перед ворогами підчас послідньої світової війни,

той знає кілька праці і труду коштує така втеча. Треба чейже пакуватися, складати річи на фіри, виводити домашній скот і т. д. А кілька то плачу, нарікань, а нераз і проклонів виривалося з грудей таких нещасних утікачів. А ученики Христові, що для них день суботній був святий, знали, що в той день треба в особливий спосіб лучитися з Богом і не виконувати ніяких робіт. Тому ученики Христові після перестороги Христа мали молитися й дійсно молилися, щоб їх утеча не була в суботу. Цим 20. стихом замикає Спаситель історію перших християнських громад аж до збурення Єрусалиму, а слідуєчі стихи малюють нам вже середньовічні часи. Упадок Єрусалиму, погром жидів та їх діаспора — цебто те, що вони розбрилися по всьому світі, становить останній акорд із пісні старинних віків. Це й є закінченням подій старини через Божу справедливість, яка покарала тілесного Ізраїля за це, що він так часто супротивлявся Божій волі, попадав в ідолопоклонство, вбивав пророків і, замість очікувати Месію в твердоті сердець своїх не прийняв Його, коли Він прийшов, та розп'яв Його, як злочинця.

Дальша часть пророцтва, висказана Христом у 24. голові Матея, що відноситься до часів по розвалі західньо-римського цісарства, починається стихами, що говорять нам про нові переслідування та часи горя дітей Христової церкви, тобто духового Ізраїля. В старині Господь карав жидів — того тілесного Ізраїля, який був непослушний Божій волі; в пізніших однак віках злі люди, що належали до церкви, яка доповнила науку Спасителя людськими додатками та ширила її мечем, — переслідували нарід Божий — духового Ізраїля, що був послушний Господеві. Справедли-

вий Отець Небесний покарав жидів за їх беззаконність, сатана знову при допомозі злих людей — фальшивих визнавців Христа, нищив правдивих християн.

„Буде бо тоді мука велика, якої не було від настання світа, до цього часу і не буде“ (Матей 24:21). Вже в початках християнства почали вкратися в християнські громади різні ереси, які явно сварилися зо св. Письмом. Зчасом люди, що голосили ці ереси, поросли в пір'я і опанували християнські збори. Значна часть християн заявила за ними, бо ж їх наука була вигідніша і не придержувалася всіх Христових засад, які не все були згідні з людською слабкою та склєнною радше до злого, чим до доброго природою. Тоді правдиві християни, що хотіли бути вірними науці Спасителя, мусіли відлучитися і створити собі окремі громади. Але офіційальна церква не хотіла мати побіч себе людей, які заховували Божі слова в цілості, а тим самим вже суперничали з нею. Коли ця церква здобула собі в державах пануюче становище, почала до спілки з земськими царями переслідувати правдивих християн. А переслідування ці були страшні. Часто кров людини ціпеніє в жилах, по спині перебігає мороз, коли вона згадує або читає в історії про ці страшні переслідування, які були вершком людської злоби і які, до найважливіше, мали служити до поширення слави Того Бога, що колись на Горі Синай серед грємів і лискавок заборонив проливати людської крові словами: Не вбиватимеш!! В тих переслідуваннях сповнилося те, що сказав Христос до учеників: „... прийде час, що всякий, хто вбиває вас, думатиме, що службу приносить Богові“. (Йоан 16:2). Людей, які не хотіли вірити перекру-

ченим та скарикатуризованим євангельським наукам, що були замкнені всілякими догмами, палено на кострах, душено і тортуровано в найрізноманітніший спосіб. В самій лише Іспанії — строго-католицьким краю, спалено живцем від року 1481 до 1808 біля 34.600 нещасливих жертв, які не хотіли піддатися духовій неволі і насліпо вірити наукам, що були противні св. Писанню. Крім цього в тій самій Іспанії та в тих самих роках засуджено близько 288.200 осіб на кару заслання на галери, цебто на кораблі, на яких вони, як невільники, приковані до весел, мусіли гребти. Що їм давали їсти і як з ними обходилися — про це вже не говоримо. Бо навіть найсильніша уява чоловіка не може собі представити тяжкої недолі тих нещасних каторжан.

Це тільки в одній Іспанії. А що було в інших державах: кілька то було такого, чого історія не записала, кілька то було скритих убійств, про які знає лише один Господь? Не мала книжечка, але цілі томи могли б це все помістити: грубі томи.

Синод в Реймс 1158 роки видав декрет, на підставі якого „єретикам“ конфісковано маєтки, їх самих вязнено через довгі роки а їхніх провідників назначувало розпаленим залізом і видалювало з краю (Єпископ Гефелес „Історія Соборів“). В своїм листі до короля Франції пише папа Іннокентій III. ось як: Злучи свій меч з нашим проти лиходійників (цебто так званих єретиків), щоб пімститися на них (Ган „Історія єретиків“, том I. стор. 194).

Не думай дорогий Читачу, що це все неправда. Заглянь лише до праць більших істориків як: Ранке, Реденбахер, Онкен і інші, а довідаєшся далеко більше ніж з цьої книжечки. Тобі все це ста-

не ясно перед очима і тоді порівняй ті діла зі словами Христа: „Хто вдарить тебе у праву щоку повернись до нього й другою“ (Мат. 5:39) і „Візьміть меч духа, який є Слово Боже“ (лист. апост. Павла до Єфесян 6:17). Але люди не звернули уваги на ті стихи і, замість меча духа — Слово Боже, витягнули проти тих, що інакше думали, залізний смертоносний меч. Порівняй тепер, дорогий Читачу, діла тих людей з ділами Господа нашого Ісуса Христа і оціни, чи вони є згідні. Апостол Павло каже нам, що маємо робити у відношенні до тих, що інакше віять і яких не дасться відвести від тої неправдивої віри: „Яка згода Христа з Веліялом і яка часть вірному з невірним. Другий лист. апост. Павла до Коринтян 6:15). Значить, що правдивий християнин повинен оминати й не мати ніякої частки з тим, кого вважає за невірного. Так, оминати, але не тортуровати й вбивати! Дух Христовий — це дух покори, любови та лагідности а не дух гордості, ненависти та жорстокости. Деякі люди кажуть, що Ісус Христос розгнівався раз на крамарів, що торгували в храмі й вигнав їх звідсіля шнуром. Так, це правда, і про це читаємо в євангелію, але не читаємо там, щоби Спаситель кого вдарив, а вже ніде не читаємо, щоби кого вбив!

„І коли б тих днів не вкорочено, то жадне б тіло не спаслося; тільки задля вибраних укорочені будуть дні ті“ (Матей 24:22). Влада цьої ворожої сили мала тревати до часів французької революції. Але Господь предвидів, що до цього часу не може спастися жадне тіло, що всі побожні християни були б повбивані а слабші вірою відпали б на ліві стежки. І тому вже якийсь час перед французькою революцією можемо завважи-

ти поступенний упадок тюрми людських сумлінь та конфесії. І так: Вальденці і Альбігенці, що хоронили Слово Боже у Франції, Гуситський рух в Чехії, що був за направою духового життя і вкінці реформація, zorganizований релігійний рух, який сказав: Годі! не можемо дальше йти рука в руку з тими, що проливають невинну кров, спричинило те, що багато країв відлучилося від дотеперішньої пануючої церкви і деякі краї, як Америка, відчинили свої границі для тих нещасних жертв, що їх виселили з країв, які держалися „старої віри“. І так ті дні горя були вкорочені, як каже нам цей стих (Мат. 24:22). Переслідування були вправді дальше але вже не в таких розмірах, як перше. Згадуючи про ті часи, заповідає нам Христос, що тоді повстануть лже пророки, які силою будуть старатися переконувати людей і впоювати їм свої релігійні переконування: „Тоді, коли хто вам скаже: дивись ось Христос, або онде, не йміть віри. Повстануть бо лже христии й лже пророки, й даватимуть ознаки великі й дива, щоб, коли можна, звести й вибраних. Оцеж наперед сказав я вам. Коли скажуть вам: Ось він у пустині, не виходьте; ось він у коморах, не діймайте віри (Матей 24:23-26). І так, коли хтось говорити буде, що Христос вже є на землі (ще перед Його приходом, як Судді), що Він знаходиться в коморах — може й не в таким виді, в яким відійшов з цьої землі, то ми після слів Христа, не маємо в це вірити. Бо будуть це слова лже пророків, які навіть будуть робити великі чуда. Не можна говорити, що Христос прийде на землю утаєний, невидимий і сам Христос заявляється проти цього, кажучи, що Він зійде на землю лиш в один спосіб: „Бо, як блискавка виходить зі сходу та сє

аж до заходу, так буде й прихід Сина чоловічого. Де бо є труп, там збиратимуться вірли“ (Мат. 24:27-28). Любий Читачу, розваж це безсторонньо! Ти нераз бачив блискавку. Вона повстає дуже скоро, одним моментом — і осліплює своєю ясністю всіх у цьому місці, в якому заблисне. Такий буде прихід Христа на землю — буде скорий, нечайний і Його всі побачать, хоч і не всі будуть Його сподіватися. Тому нарід Божий мусить все бути приготований на цей прихід.

„І зараз після горя днів тих сонце померкне й місяць не даватиме світла свого й зорі попадають із неба й сили небесні захитаються“ (Мат. 24:29).

У Відкритті Йоана маємо про це ще виразніше сказано: „І поглянув я, коли отворив шесту печать; і ось, трясення велике сталося і сонце стало чорне, як верета волосіння, а місяць став, як кров. А зорі небесні попадали на землю, як смоківниці від великого вітру трясена скидає свої недостиглі смокви“ (Обявлення Йоана 6:12-13).

Матей пише, що все те буде після горя. Але це не значить, що це все станеться по 1798 році, коли папу Пія VI. увязнено, лише це мало статися почасти при кінці днів горя, перед 1798 році. Час падання зір, землетрясення й затьміння докладно й добре подає евангелист Марко: „Тількиж у ті дні, після горя того, сонце померкне й місяць не даватиме світла свого. Й зорі з неба падатимуть й сили небесні захитаються“ (Марко 13:24-25).

„У ті дні після горя того“, значить, що все те має почасти статися у ті дні, це є ще перед 1798 роком, але після горя того, коли воно було сильно ослаблене реформацією. І дійсно так ста-

лося; історія виказує нам, що все те з математичною докладністю виповнилося.

Першого листопада 1755 року, в 9. годині рано, було дуже велике землетрясання в Лісбоні — столиці Португалії. Часописи того часу кажуть нам, що подібного землетрясання історія ще не занотувала. Воно вправді називається лісбонське, але це не значить що воно обіймало лише столицю Португалії—Лісбону. Ні! воно сягало від східного побережжя Америки аж по далеку Сибір. Але Лісбона відчула його найсильніше. Ціле місто було зруйноване. Четверта часть усіх будинків представляла собою одну велику, жахливу руїну. Це землетрясання було якраз в дні якогось свята. Усі церкви були переповнені людьми, з яких лише мала горстка утекла з життям; решта народу згинув трагічною смертю під звалищами та каменяками повалених церков. Крім цього повстала велика пожежа, яка своїм полум'ям огорнула майже ціле місто а на океані шаліла страшна буря, яка понищила кораблі й саму пристань. Мешканці міста не плакали; це ж було за велике горе, щоб ронити сльози... Вони лише бігали бездушно по вулицях, били себе в груди та кричали: Милосердя — кінець світа!... В часі цього нещастя згинувло около 90.000 людей.

Дальшим сповненням пророцтва було затьміння сонця. Це сталося 19 мая 1780 року. Затьміння соняшної кулі було видне в цілій північно-східній части Сполучених Держав. Воно було таке велике, що всяка праця була неможлива. Люди почали вертатися з поля домів, діти, на лиці яких можна було завважити велике збентеження, спішили зі школи; навіть скот покинув свої пасовиська та вертався до своїх стаєн. Здавалося, що

нічна п'ятьма своїми могучими крилами обіймає всю природу, клеїть її повіки та вколисує до сну. А тимчасом годинники вказували, що це був день і що ще далеко було до вечера.

Черговим пророцтвом, яке виповнилося дуже докладно, було падання зір 12 листопаду 1832. року, отже вже цілком по 1798 році, Воно було видне в Англії, Франції, Німеччині, Україні. А 13 листопада слідуючого, себто 1833 року, повторилося те саме чудне явище в природі і можна було його оглядати в Сполучених Державах, Мексику, на островах Ямаїці й Кубі. (Про те згадується в праці під заголовком „Чудні Явища Небесні“ стр. 558, зібрані через Літрова, директора віденської астрономічної обсервації).

Отже, як бачимо, все те, що предсказав наперед наш Спаситель, докладно виповнилося. Часто люди кажуть таке: Правда, все те було, але чи перед тим не було трясень землі, чи не було затьміння сонця й місяця, або може не падали зорі? Чейже в старині час від часу тряплялися такі випадки. Тоді маємо для таких людей гідну відповідь: Правда, воно й перед тим траплялося, але в св. Письмі виразно читаємо, що всі ті явища природи мають відбуватися при кінці горя, себто тоді, коли переслідування Божих дітей буде уставати. І так було дійсно, бо все те, сповнилося почасти перед роком 1798 і по нім. До року 1798 сповнилося пророцтво про землетрясення й затьміння сонця. А по 1798 році, себто 1832 і 1833 років падали зорі. Все воно сповнилося у такому порядку, у якому було предсказане в Обавленні Йоанан 6:12-13. Отже, наперед лісбонське землетрясення 1. XI. 1755 р., відтак затьміння сонця

19. V. 1780 р. й падання зір 12. XI. 1832 р. й також у 1833 році.

„І тоді явиться ознака Сина Чоловічого на небі, й тоді заголосять усі роди землі і побачать Сина Чоловічого, грядущого на хмарах небесних із силою й славою великою. І пішли Він ангели свої з голосним гуком трубним і позбирають вони вибраних Його від чотирох вітрів від кінців неба до кінців його“ (Матей 24:30-31).

І тоді коли все те станеться, знайте, що прихід Христа Господа близький, що Він ось-ось перед дверми. Дорогий Читачу, видиш сам, що безпосередно по предсказанні Сином Божим, по його пророцтві, про ті явища природи, приходить вже сам Його славний прихід; чи це Тебе не зворушує і не каже Тобі поважніше застановитись над цим переважним питанням? Так сказав сам Ісус Христос і те, що Він сказав, — це свята проречиста правда. Спаситель представив нам історію світа, — його політичну та моральну сторінки, що би ми все те мали ясно перед очима. І коли все те, предсказане Христом, вже сповнилося, то знак, що історія світа добігає вже до кінця, що історична програма нашої землі — вичерпана і що вже невдовзі прийде кінець світа, зв'язаний з другим приходом Христа. Так, це мусить статися бо Богочоловік сказав те, що Йому об'явив сам Небесний Отець. А слова Вітця є правдою (Йоан 17:17).

„Від смоківниці ж навчіться приповісти: Коли вже віття її стане м'яке й пустить листя, знайте, що близько літо. „Так само й ви: як оце все побачите, відайте, що близько під дверима“ (Матей 24:32-33). Христос хоче, щоб людство очікувало й було приготоване на Його прихід, тому саме зробив одно порівняння. Коли смоківниця дістає

листя, це знак, що літо близько. А коли те все сповнилося, що сказав наперед Син Божий — це знак, що Христос вже дуже близько. Вже минуло 100 літ від того часу коли все те сповнилося і через те ціле століття нарід Божий голосив невинно, трудящо євангелію, так як це було за часів Ноя. Минуло 100 літ і недовго по тім прийшла загибда — потоп. А тепер знова минуло також століття від часу сповнення пророцтва й ми стоїмо на порозі перед кінцем світа, який саме й є зв'язаний з другим приходом Христа. Отже Христос прийде не за кількасот ані навіть, за 100 літ, Він прийде далеко скорше, Його ось-ось що не видно!... Так, Дорогий Читачу, не зволікай, але в тій хвилині коли це прочитаєш, возьми собі це до серця і шукай без відпочинку таких людей, що саме очікують Христа, щоби з ними злучитися і перестерігаючи Божі Заповіді й маючи віру в Ісуса, очікувати Його славного приходу. І тому всі ми повинні повторити за Йоаном: Амінь, о прийди Господи Ісусе!... (Обавлення Йоана 22:20).

ОСТАННІЙ ЧАС.

В пляні Божім призначено, щоби прихід Господа нашого Ісуса Христа попередив короткий час ласки, так званий останній час. Цей час призначений Богом на це, щоби в ньому Його пляні об'явилися світові ясніше щоби в ньому Його праця над спасенням поширилася й зросла на силі, щоб врешті в цьому часі та праця закінчилася й нива Божа була готова до жнив, що їх пічне Христос зо своїм світлим приходом.

Такий останній час не є нічим новим бо в історії біблійній стрічаємо вже кілька таких часів. І так, коли Бог задумав знищити зло на землі че-

рез потоп, не зробив цього несподівано так, щоби ніхто про це не знав. Бо Бог не має тайн перед людьми. Сам Він до цього признається устами пророка Амоса: „Тим же то, що ні чинить Господь, відкриває Він свою тайну слугам своїм, пророкам (Амос 3:7). Заки Бог що вчинить, то наперед обявить це людям, повідомить їх про це. Отже перед зісланням не землю потопу, повідомив Бог про свій намір праведного мужа, Ноя, який мав голосити людям через 120 літ, що буде потоп і що є ще 120 літ до поправи. Тих 120 літ називаємо останнім часом.

Пригляньмося йому. Через змішання злого потомства Каїна з добрим потомством Сета (1 Мойсей 6:1-2) повстало на землі зіпсуття й відступлення від Божих заповідей. Тоді Бог постановив зіслати потоп. „Як же побачив Бог, що ледарство людське було велике на землі, а люди дбають повсякчасно тільки про лихе, так жалувачав Господь, що сотворив чоловіка на землі та журився тяжко“ (1 Мойсей 6:5-6).

Але, щоби дати людям можливість перед потопом поправитися, визначив їм на це Бог час 120 літ, дав їм останній час до покуті й поручив одному тоді праведному чоловікови проповідувати близький кінець й заохочувати людей до покуті. Тим чоловіком був Ной. Вправді в Мойсеевих книгах не читаємо, щоби Ной навертав, лише, що будував корабель, в якому мав схоронитися з родиною і зі звірятами в часі потопу. Але Дух Святий через апостола Петра подає нам, що Ной в цьому останньому часі навертав грішних (хоч його ніхто не слухав) і був проповідником правди. „І коли (Бог — примітка автора) першого світа не пощадив, а само восьмого Ноя, проповід-

ника правди, охоронив, повинь на світ нечестивих допустивши“... (Другий лист апостола Петра 2:5).

Отже, бачимо, що перед потопом був останній час, в якому Ной проповідував покаяння.

Такий самий останній час був перед народженням Месії — Христа в Вифлеємі. І тут також зустрічаємо чоловіка, що проповідував покаяння й близький прихід Відкупителя. Це був Йоан Хреститель. Його діяльність так характеризує св. Письмо: „Того часу прийшов Йоан Хреститель, проповідуючи в пустині юдейській і глаголючи: Покайтеся, наблизилося бо царство небесне“ (Матей 3:1-2). Він проповідував так як Ной, покаяння і приготавляв людей на близький виступ Учителя. Та побачивши, що багато фарисеїв та садукееїв приходило до хрещення його, сказав до них: Кодло гадяче, хто остеріг вас, щоб утікали від настигаючого гніва? Принесіть овоч достойний покаяння... бо вже й сокира коло кореня дерева лежить; тим кожне дерево, що не дає доброго овочу, зрубують та й кидають у вогонь. Я хрещу вас водою, але за мною йде Той, що буде хрестити вас Духом Святим та вогнем. У руці в Него лопата й перечистить Він тік свій і збере пшеницю свою в клуню, а полову спалить вогнем невгасимим“. (Матей 3, 1. 2. 7. 8. 10-12). А непоправним грозив карою, що справді стрінула нарід жидівський по смерті Христа, підчас спустошення Єрусалиму і прогнання жидів з Палестини, — а ще більше стріне їх при другім приході Христа в славі. Часи Йоана Хрестителя були останніми хвилями ласки для народу жидівського. Коли нарід прогайнував цей час і відкинув ласку Божу, Бог відкинув взаємно їх і вони від того часу вже не є

більш вибраним Божим народом але посміхом і погордою для всього світа.

Не буде інакше Бог поступати перед другим приходом Христа, що вже близько під дверима. Тепер також відміряв Бог людям короткий останній час до покути й навернення до Божих заповідей. І цей останній час ласки саме ми переживаємо. В останнім розділі цієї книжки будемо застановлятися над кимсь, що на взір Ноя і Йоана Хрестителя проповідує покаяння і навернення до Бога. Тепер будемо лише розважати цей останній час.

Загально описує його св. Письмо, як час дуже тяжкий для людства. Це має бути час, в якому все буде цілковито зіпсоване, а люди будуть найгірші. „Се ж відай, що в послідні дні настануть времена люті. Будуть бо люди самолюбні, срібллюбці, пишні, горді, хулитері, невдержливі, люті, вороги добра, зрадники, напасники, гордівники, що більше люблять роскоші ніж Бога, мають образ благочестя, сили ж Його відцуралися. І ти від таких відвертайся“. (Другий лист апостола Павла до Тимотея 3:1-5).

Коли тепер віднесемо ці слова до нинішніх часів, то побачимо, що Дух Святий краще не міг описати наших відносин. Що сьогодні є „времена люті“, це знає навіть мала дитина. Що таких часів ще не було, це знають найстарші люди. І Ти, любий Читачу, осуди, чи ми дійсно стрічаємо таких людей, яких у тім місці представляє апостол Павло, а побачиш, що таких людей маємо сьогодні дуже багато. А апостол Павло каже, що ті злі люди й ті злі часи настануть у „послідні дні“ (2 Тимотей 3:1). Отже з того видно, що ті послідні дні, що цей останній час вже настав

і що кінець всього й славний прихід Господа нашого Ісуса Христа вже близький.

Але не заперестанемо лише на загальнім описі цього останнього часу; придивімся йому на сторінках св. Письма ближче. Розважмо наперед політичні відносини цього часу.

Поставмо собі питання, як будуть в цьому часі почуватися народи? Відповідь дістанемо з уст самого Христа: „І будуть ознаки на сонці, місяці й зорях, а на землі переполох народів у заколоті, як зарево море та філі. І омертвіють люди від страху та дождидання того, що прийде на вселенну: сили бо небесні захитаються. І тоді побачать Сина чоловічого, йдучого на хмарі з силою й славою великою (Лука 21:25-37).

Заки явиться Христос, заки народи „побачать Сина чоловічого йдучого на хмарі зі силою й славою великою“, то наперед мусять вони пережити великий страх за себе й за своє завтра „Люди тоді — омертвіють від страху“. Причиною цього будуть в першій мірі катастрофи в природі. „Сили бо небесні захитаються“ (Лука 21:26) і „зареве море та філі“ (Лука 21:25).

Але ще одна річ буде зганяти сон з повік народів і буде обливати їхні чола зимним потом. Це страх перед війною. Війни були все: були вони, ще заки прийшов на землю Христос Спаситель, були вони й по Його вознесенні на небо. Сам Христос їх предсказав. „Бо встане нарід на нарід й царство на царство“ (Матей 24:7). І ці слова Христа сповнилися. Народи все воювали з собою і в кожному столітті по Христі були війни.

Але спеціальні війни, найстрашніші війни мають бути в останній час. Одну таку війну ми вже пережили. Це була світова війна. Її страхіття пе-

перосли страхіття всіх воєн, які світ дотепер переживав. Навіть до 1914 року такої загальної світової війни ще не було. Хто тямить її, тому ще ніні їжиться волосся на голові; хто бачив яграви пожарів, клуби гарматніх димів і ріки крови, хто бачив, як вилітали в гору тони землі змішані з куснями людського тіла, хто чув музику кулеметів і сичіння куль, хто переживав тодішній голод і пошесті, той дійсно багато бачив і багато пережив.

Але чи принесла хоч трішки полекші ця війна? Ні! Вже в 10 літ по її закінченні опанувала світ така криза, що здається, ратунку вже нема. Також не перестали зовсім співати своєї смертоносної пісні кріси й кулемети. Давніше на одно століття було дві, три а найбільше чотири війни. Тепер нема року, щоби десь не полилася кров, щоби десь не повстала війна. Війна стала чимсь звичайним, чимсь природним.

„І розгнівалися погани і настиг гнів Твій і пора мертвим суд прийняти і дати нагороду слугам Твоїм пророкам і святим і боячимся імени Твого й малим і великим і знищити тих, що нищать землю“ (Об'явлення 11:18).

Як прийде пора дати нагороду пророкам і святим Божим і знищити тих, що нищать землю, то тоді погани розгніваються. Погани — це ті, що не вірять в Христа й врешті це християни, що не вірять в Христа й Бога так, як цього Бог хоче. Отже ті розгніваються на себе.

Так воно й є. Зі всіх сторін чуємо що якийсь час про війни. Недавно закінчилася війна в Америці між Парагваєм і Болівією. На наших очах відбулася недавно італійсько-абесинська трагедія; чуємо про революції в Бразилії, в Мексику й на о-

строві Кубі, перша й друга війна Японії з Китаєм, переживаємо криваву революцію в Іспанії, лилася тому три роки кров в Австрії. Такий кривавий ланцюх воєн опасає в останніх літах світ. Але на цім ще не кінчиться. Всі очікують ще одної загально-світової війни, такої самої а може гіршої як в 1914 році. До тої війни всі готуються, всі гартують свої сили.

„Оповістіть це поміж народами, готуйтеся до війни, розбудіть завзяття в хоробрих; нехай виступають, підоймаються всі борці. Покуйте мечі з лемішів ваших, із серпів поробіть списи; безсиляк нехай скаже: я сильний. Кваптеся, сходіться всі народи сумежні, зберіться (проти Бога); Ти же, Господи, ве́ди туди борців Твоїх! Рушайте, народи, зійдіть на Йосафатову долину, бо там я засяду судити всі народи звідусюди!... Товпи, товпи в долині відплатній! Бо недалекий день Господень від долини суду“ Йоїл 3:9-12 і 14).

Чи не видається нам, коли читаємо вже перші слова цього пророцтва пророка Йоїля, що це пише не якийсь мешканець землі з перед більш як двох тисяч літ тому назад, але що автори цих рядків є хтось, хто живе само тепер і все це наочно бачить? Так вірно зобразив Дух Святий через пророка Йоїля наші часи.

„Готуйтеся до війни“ — це ці нинішні зброєння до світової війни, що пожирають величезні суми. Олово, армати, фортеці, кораблі, літаки і гази стали нині першою потребою народів. Такою потребою, як воздух без якого не можна жити. Витворилася в світі неприродна ситуація. Сьогодні звичайно говорять так: Нема вистарчаючої кількості шкіл, можна без них якийсь час обійтися, нема хліба люди можуть якийсь час пого-

лодувати. Але як нема зброї то вже є зовсім зле. Без зброї жити не можна, бо кожної хвилини може з цього скористати хтось другий і все наше загарбати. І тому пророк взиває: „Покуйте мечі з лемішів ваших із серпів поробіть списи“. Чи не бачимо сьогодні цього?? Чи не є ми свідками цього, як засоби до мирного життя перетворюються в смертоносне оружжя? Не лише залізні леміші й серпи чи всяке старе залізо перетоплюється на зброю (остання італійськ-абесинська війна), але навіть золото і всілякі дорогоцінності передається нині вождям народу на зброєння.

„І безсилок нехай скаже: я сильний“. Зброяться всі. Навіть маленькі безсильні держави витрачаються на зброю до останнього, щоби могли спокійно дивитися в свою будуччину і сказати певно: я сильна. А всі ці зброєння мають одну ціль. приготувати народи до нової світової війни, яка після пророка буде вже остання, бо „там я засяду судити всі народи звідусюди“ (Йоїл 3:12). Про цю останню війну довідуємося більше з наступного розділу. А тепер обмежимося лише до ствердження, що пророцтва про політичні відносини нашого останнього часу сповнюються і що всі готуються до останньої світової війни, що буде найстрашнішою і в яку будуть вмішані навіть ті, що не бажатимуть її.

А тепер поставмо собі ще одно питання: чому це політичне напруження в світі так довго триває і чому це все врешті не скінчиться?. Чи не краще булоби коли б так нині або завтра розгорілася ця остання світова війна й рівночасно прийшов Христос і зробив усьому кінець?

Лише милосердя Боже є причиною цього, що той час так довго триває і до цієї війни ще не

дійшло, хоч як кажуть загально, світ спочиває на бочці пороху. Бо Бсг не спішиться скоро зробити кінець грішному світові, але в своєму безмірному милосерддю чекає на поправу тих, що відвернулися від Нього, або служать Йому не так як Він собі цього бажає.

„А після цього бачив я чотирьох ангелів, що стояли на чотирьох краях землі й держали чотири вітри землі, щоб не віяв вітер на землю ані на море ані на жадне дерево. Ще бачив я іншого ангела, що виходив від сходу сонця і мав печать Бога живого; і покликнув голосом великим до чотирьох ангелів, котрим дано шкодити на землі й на морю глаголючи: Не робіть шкоди землі, ні морю, ні деревині доки не попечатаємо слуг Бога нашого на чолі їх“ (Обявлення Йоана 7:1-3).

Тут находимо розвязку на питання, чому ще нема останньої війни. Йоан Богослов бачив у видінні наші часи. Він бачив чотирьох ангелів, що стояли на чотирьох сторонах землі й держали в руках чотири вітри. На підставі пророка Єремії можемо сказати, що вітри й бурі означають в св. Письмі війни. „Гук военний понесеться до кінців землі, бо Господь буде розправлятися із народами, буде судитися з усяким тілом і подасть безбожних під меч говорить Господь. Так бо говорить Господь Саваот: Злидні підуть від народу до народу й велика буря здійсниться з найдальших окраїн землі“ (Єремія 25:31-32). Отже велика буря, великі вітри — це значить велика війна. А вітри з чотирьох кінців землі означають всесвітню війну. І про цю всесвітню війну, що прийде тепер говорить Йоан у своєму Обявленні.

Чотири ангели держать чотири вітри, це значить, що війна може кожної хвилини тепер пов-

стати. І багато людей каже нині, що в світі чути стрільним порохом. Але ця війна не повстає. Милосердний Бог чекає на поправу безбожних і на поправу фальшивих християн, кажучи через небесного посланця до ангелів, що кожної хвилини можуть пустити вітри й спричинити останню війну: „Не робіть шкоди землі, ні морю ні деревині, поки не попечатаємо слуг Бога живого на чолі їх“ (Об'явлення 7:3). Значить: нехай наразі ще не буде війни й кінця світа, нехай ще деякі таки повернуться до Бога й досягнуть вічне щастя. Отже, це що не ма ще війни й кінця світа, це ласка Божа для грішників і невірних. Вони повинні ще скористати з того часу ласки й направитися, бо горе їм коли чотири ангели пустять з рук вітри й зачнеться остання війна. Тоді вони згинуть на віки.

Не розв'язане соціяльне питання, що так му-чить нинішній світ має також своє місце в св. Письмі. Св. Письмо, що собою обіймає всі справи минулого теперішнього й майбутнього, не могло не згадати й про соціяльне питання. Про поділ людей на бідних і багатих згадує в своєму соборному листі апостол Яків, зазначаючи, що багатство й майно багатих людей буде на шкоду їм самим. „Багатство ваше зігнило й шати ваші міль поїла. Золото ваше та срібло поржавіло й ржа їх на свідчення проти вас буде, і зість тіло ваше, як огонь“ (Яків 5:2-3). Не відноситься це до всіх, що мають майно, лише головню до тих, що здобувають його кривдою і коштом других. Ось, плата робітників, що порали ниви ваші, задержана вами голосить; і голосіння женців до Господа Саваота дійшло. Розкошували ви на землі та буяли; по-вгодовували серця ваші, мов на день заклання. Осудили ви, убили праведного, він не противився

вам“ (Яків 5:4-6). Чи ж не відноситься це до останнього часу, в якому живемо? Не будемо багато на цю тему говорити, але всі ми знаємо, що саме так у нас діється. В подавляючій більшості ті, що мають щось, одержали це кривдою других. Робітники й наемники мусять заспокоювати свої життєві потреби марною платнею, з якої не можуть жити. А часто й цю платні не одержують, бо підприємці нагло банкрутують, замикають свої підприємства й оголошують невикплатність. Робітники такого підприємця йдуть до дому з нічим, не взявши за свої труди ні одного сотика. Як бачимо, апостол Яків добре це передбачив. Вислідом такої спекуляції є сліпа ненависть робітничої верстви до підприємців і взагалі до тих, що мають якесь майно. Ненависть та з дня на день росте й оба табори готовляться до взаємної боротьби. Робітництво зорганізувалося в світовому інтернаціоналі й грозить капіталістам страшною пімстою. Червона, комуністична небезпека ніколи ще не грозила так, як тепер.

Але для дітей Божих апостол Яків дає іншу раду: Не ненависть і жадоба пімсти, але спокійне очікування приходу Христа, який сам впізнється за свої діти й винагородить їм кривди, повинно бути змістом життя правдивого християнина. А цей прихід вже недалекий. „Терпіть же оце, братте моє, аж до приходу Господнього. Ось ратай жде доброго овочу з землі дожидаючи терпеливо його доки прийде дощ ранній. і пізний. Терпіть же й ви, утвердіть серця ваші, бо прихід Господній наближується. Не зітхайте один на одного браття, щоб вас не осуджено; ось суддя перед дверима стоїть“ (Яків 5:7-9).

Хтось може й буде сміятися, що вже давно

говориться про це, що Христос візьме в оборону малих і бідних цього світа, але однак це ще тепер якось наглядно не сталося. Ми ж знова віримо, що, коли сповнилися всі біблійні пророцтва, а спеціально ті, що відносяться до нашого останнього часу, то напевно сповняться і ці слова апостола Якова (Яків 5:7-9), що прийде незадовго Христос, який все упорядкує та розв'яже ту соціальну квестію, що її не можуть розв'язати найкращі політики та соціологи нинішнього світа. В кожному разі правдивий християнин, хоч буде бачити, що йому роблять кривду, не буде палати ненавистю і готуватися до пімсти, бо тоді він облудно прийме назву християнина, а ним вдійсності не буде. І такий досягнути вічного царства не може, бо „не кожний, хто говорить до мене: Господи, Господи! увійде в царство небесне, а той, хто чинить волю Отця мого, що на небі“ (Матей 7:21). Отже правдивий християнин, замість ненавидіти, в дусі Христовім і в ім'я Христа мусить спокійно випити неодну гірку чашу, що йому подасть нинішній зіпсований світ.

Божественний Спаситель, коли ще ходив по землі, порівняв останній час перед своїм приходом до останнього часу перед потопом, до часів Ноя. „Як же дні Ноеві, так буде й прихід Сина чоловічого. Бо, як були за днів перед потопом, що їли й пили, женилися й віддавалися аж до дня, коли ввійшов Ной у ковчег та й не знали, аж прийшла повінь і поносила всіх; так буде й прихід Сина чоловічого“ (Матей 24:37-39).

Які були часи Ноя, читали ми про це на початку цього розділу. Добре потомство Сета змішалася зі злим потомством Каїна (1 Мосей 6:1-2) й дійшло до того, що люди зовсім відступили від

Бога (1 Мойсей 6:5). Тоді Бог задумав знищити світ потопом. Що з того, що Ной голосив кінець тодішньому світові (2 Петро 2:6), що з того, що той кінець з дня на день зближався? Люди цим не переймалися, не слухали Ноя і займалися своїми особистими справами. Вони, як каже Христос, їли, пили, женилися і віддавалися, їх не обходив Бог, їх не цікавила доля світа. А Бог, хоч заповів потоп, то однак довго, бо аж 120 літ, чекав на поправу людей; бо Він милосердний. Він сам признається через апостола Петра до свого милосердя словами: „Не гається Господь з обітницею, як се декотрі за гайку вважають, а довго терпить вам, не хочачи, щоб хто погиб, а щоб усі до покаяння прийшли“ (2 Петра 3:9). А чи нинішні часи, часи перед другим приходом Христа не є подібні до часів Ноя і чи не слушно порівнує їх Христос разом зі собою? Нині так само як і тоді голоситься про близький кінець грішного світа та остерігається перед тим людей; нині так само, як і за часів Ноя, Бог чекає на їхню поправу. Але чи всі люди слухають цюї остороги й поправляються? Майже ніхто не звертає уваги на другий прихід Христа, майже всі їдять, пють, женяться й віддаються, то значить, займаються своїми земськими справами; люди так привязалися до земського життя, хоч воно тільки журб і сліз дає, що навіть не хочуть другого приходу Христа. Бо тоді вони мусіли би відірватися від цих земських журб і світових пристрастей, що їх опутали. Нині навіть сміються з тих людей, що голосять другий прихід Христа, але ці люди не зражуються цим, бо вони знають, що так мусить бути, бо це вже давно предсказав апостол Петро, кажучи, що „прийдуть в останні дні ругателі, ходячі по своєму хотінню і скажуть:

де обітниця приходу Його? Відколи бо батьки вмирають, усе так само пробуває від почину створіння“ (2 Петро 3:3-4).

Порівнює також Спаситель наші останні часи до днів Содоми й Гомори. „Так само як сталось і за Лота, їли, пили, торгували, продавали, насаджували, будували, котрого ж дня вийшов Лот із Содоми, лінуло огнем та сіркою з неба тай вигубило всіх, так же буде і в день, котрого Син чоловічий відкриється (Лука 17:28:30). Пригляньмося тим часам Лота й порівняймо їх з нашими. Поставмо собі наперед питання, які були мешканці Содоми й Гомори. Про них читаємо так: „Люди ж Содомські та були злющі й грішні перед Господом вельми“ (1 Мосей 13:13). А пророк Єзикиїл докладно вичисляє всі гріхи тих людей: „Ось, у чому була беззаконна Содома, сестра твоя, з її дочками: гордині, немірності і в дармуванні, та й ще, що вона бідолашньому й злиденному помічної руки не подавала“ (Єзикиїл 16:49). Гордість, неуміренність в їді й питтю, бездільність і самолюбство — ось гріхи мешканців Содоми й Гомори. А чи наші часи не є подібні до цього часу? Чи нема нині людей гордих, що уповають на свої слабі сили, а відкинули Бога? Чи не зїдає нині людських маєтків і кишень піянство й обжирство, чи врешті нема лінухів і самолюбників? Як же часто бачимо нині, як попри винужденілого жебрака переїзджає обоятно розкішне авто, повне веселих людей, що навіть не звертають на нього уваги. І цьому гордому, неуміреному й самолюбному світові грозить така сама загибля, яка спіткала горду, неумірену та самолюбну Содому й Гомору.

Але за праведних, що живуть в нинішньому останньому часі й за тих, що очікують Христа,

Бог не забуває і не дасть їм згинuti разом із тим світом, так, як не дав згинuti в грішній Содомі праведному Лотові. До нинішніх праведників відзивається той самий голос, що до Лота: „...уставай... та одходь, щоб й тобі не погинuti з беззаконними... спасай свою душу, не озирайся й не зупиняйся нігде в околиці сій“ (1 Мосей 19:15 і 17). Вийти, віддалитися від грішного світа мусять діти Божі тепер, щоб не згинuti разом із безбожними й невірними, як прийде Христос. Вони не сміють навіть думати про приманчиві покуси світа, бо за саме бажання котроїсь покуси можуть стратити вічність. Лотови не вільно було оглядатися на Содому. Але його жінка не могла ще раз не подивитися на місце, в якому пережила щасливо стільки літ, в якому лишала поля, будинки й майно; її жаль було цього й вона оглянулася. Але кара за її непослух не минула її, вона стала соляним стовпом. Але до праведників останнього часу перед приходом Христа, каже сам Христос: „Спогадайте Лотову жінку“ (Лука 17:32); то значить, спогадайте, яка кара спіткала Лотову жінку за привязання до цього грішного світа й за непослух. Спогадайте й вийдіть з грішного світа, не озирайтеся за його покусами, щоб ви не згинули марно так, як Лотова жінка. О, коби ми все на неї пам'ятали!

Кінцеві часи будуть характеризувати ще одні дивні явища, а саме будуть діятися в природі дивні речі, які ми вже частинно пізнали в попередньому розділі. Трясення землі (Японія), повені (Америка), пошесті (Китай, Індії), посухи й неврожаї — ось явища, що електризують нині цілий світ й які рівночасно знаходять своє чудесне виповнення в євангелію Матея (24:7) і в книзі пророка Йо-

іла (1:10-20). Вслід за цим великий голод буде навіщувати землю так, що буде зітхати „кожне серце — перед тим веселе“ (Ісаїя 24:7).

Але праведні не відчуватимуть тих страхіть. Хоч безбожні будуть хулити й вже хулять Богові за ті карі (Об'явлення 16:19), то праведні будуть спокійні й не будуть лякатися тих кар. Бог їм запевнив безпеку словами: „Тисяча впаде коло тебе й десять тисяч правобіч тебе, — тебе ж не займе“ (Псалом 91:7). Тоді кожний праведний скаже за пророком Авакумом, що „хоч би не цвіла фіговина, не родив виноградник і оливина завела; хоч би нива не дала хліба, не стало овець в кошарі, а товару в стайнях, — то й тоді буду веселий в Господі й радуватися буду Богом спасення мого. Бо Господь Бог — моя сила, Він дасть мені сугакові ноги й виведе мене на високі гори“ (Авакум 3:17-19).

„ЖЕНИХ ІДЕ!“...

В попередніх розділах мали ми можливість заважити, що головною та провідною думкою цієї книжечки є питання другого приходу Христа. Цілю тамтих уступів було познакомити нас з пророцтвами, які представляють нам історію людства від часів перших християн в старині, переходять опісля на часи темного й жорстокого середньовіччя, малюють факти недавнього минулого та спиняються на теперішній кінцевій добі світа. Крім цього перед нашими очима пересунулася й показала моральна та матеріальна криза, яка щораз то більше розпаношується, затискає на шиї людства петлі і пхає його в пропасть. Про це все говорять пророцтва; це все вже виповнилося в історії або виповнення його кінчиться на наших очах. І тепер стоїмо з запертим віддихом в обличчі нашого

завтра а на уста наші тиснеться питання: Що буде далі, до чого це все доведе й який буде кінець цьому всему? І тепер саме по прочитанні цих попередніх уступів одержимо відповідь на це головне питання, яке й є віссю нашого зацікавлення, а саме, другий прихід Христа.

Але, заки дійдемо до представлення цюї великої події, хочемо наперед дещо сказати про останню Божу церкву — останній Божий збір, що живе в наших часах, очікує свого Учителя, сповняє Заповіді Божі та голосить світові останнє посольство, що „приблизилося Царство Боже“. Хоч уже в перших віках християнство по більшій часті пішло на злу дорогу то однак невелика, але духово сильна правдива церква Божа — нарід Божий, що сповняв Заповіді Божі мав віру в Ісуса Христа, ішов через цілі століття крізь пільму релігійного упадку, крізь бурі переслідувань із могучим світильником, що ним є Слово Боже. І це Слово Боже передавалося з покоління в покоління, з батьків на дітей, з дідів на внуків і воно родило в серцях людей віру в досконалість Божого плану. І завдяки тому Божому післанцеві маємо нині ту саму чисту, непорочну науку, яку голосили апостоли; не змодернізовану поступову, яка йде впарі з двадцятим століттям, але чисту й вільну від усяких заблуджень. В 12 голові Обявлення Йоана маємо саме докладно описану історію цюї правдивої церкви Божої, цюї жінки, одягненої в весільну одєжу, яка з тугою в серці очікує другого приходу свого Жениха — Ісуса Христа. А отся жінка була „зодягнена в сонце, а місяць під ногами її, а на голові її вінець з дванадцяти звїзд“ (Обявлення Йоана 12:1). Так, ця жінка зодягнена в сонце; вона сіє, як сонце, що в саме полудне

стоїть у небесному зеніті. Від неї бе ясність та світло Слова Божого, яке проповідує вона всій вселенній на свідоцтво всім народам. Скрізь на світі темнота духа й пітьма релігійних відносин! Вправді тут і там блимають віри — однак це все лиш обман. Бо лиш одно світло є; крізь тут темноту пробивається, ясніє, блискить могутнє світло — Слово Боже, що його голосить нарід Божий, який в пророцтві є представлений в постаті жінки. А під ногами цьої жінки був місяць — Старий завіт, тїнь Нового завіту. І ця жінка, що є правдивою церквою, стоїть на твердих основах; не на традиції й переданні, не на людських видумках, але на сильному фундаменті пророцтв Старого завіта. А на голові цьої жінки був вінець з дванадцяти зізд. Це корона Нового завіту — це дванадцять апостолів, що є підвалинами й головними стовпами в ширенні Слова Божого в перших часах християнства. І це є знаком, що правдива церква Божа має вчити не людських додатків і видумок, але має вчити це, що було змістом науки тих дванадцятьох апостолів. Дальший стих каже нам, що ця жінка — правдива церква не мала воликого значіння у цьому світі між людьми: „А жінка втікла в пустиню, де має місце приготоване від Бога, щоб там кормили її днів тисячу двісті шісдесят“ (Об'явлення Йоана 12:6). Про те саме говорить нам також 14 стих цьої голови. Отже церква Божа була переслідувана через 1260 днів, це значить, років, бо в пророцтвах св. Письма день уважається за рік. („День за рік... визначив я тобі“ — Єзикиїл 4:6). І дійсно, так сталося. 1260 літ, то є від 538 року, колито духовна власть получилася зі світською, до року 1798, цебто до упадку тої потуги в часі французької революції, правдива

церква Божа не заживала світських розкошей і не панувала, але крилася в пустині. Це були ті часи горя, про які читали ми в 24 голові Матея. І тепер, в наших часах, в добі страшного упадку етики та моралі, живе також насіння тої правдивої церкви, що в тому часі горя страждала для Христа й для Божої справи тому лише, що не хотіла прийняти людських видумок, але держалася чистої науки нашого Спасителя. „І розлютився змії на жінку і пішов провадити війну з іншими насіння її, що хоронять заповіді Божі й мають свідчення Ісуса Христа“ (Об'явлення Йоана 12:17). Цей сатана тепер старається також у цей останній час провадити війну з народом Божим, що хоронить Заповіді Божі й опирається на пророцтвах, бо свідчення Ісуса Христа це є ніщо інше, як дух пророцтва (Об'явлення Йоана 19:10). Він на кожному кроці старається перешкодити голошенню євангелії царства. Він влив до людських сердець моральну гниль, він посіяв там ненависть до цього всего, що називається релігія. А коли бачить він, що комусь не може цілком вирвати з грудей цієї святої ідеї, тоді він старається наперед перевернути її та сфалшувати й аж тоді подати чоловікові не релігію, але карикатуру релігії. Колись він виступав більш явно — нині замаскований криється він під плащиком ніби високих та взнеслих ідей, а його методи зводжування мимо зверхньої невинности є рафіновані. Його заслугою буде, що при самому кінці нарід Божий буде переслідуваний за Слово Боже. Правда, це переслідування буде коротке й не таке як у днях середньовічного горя, але воно може бути страшніше. Вже тепер не у всіх державах є релігійна свобода. Фальшиве християнство й нові

політичні течії, як комунізм і надмірний націоналізм, перечеркнули одним почерком пера свободу одиниць у державі. З другої сторони це фальшиве християнство, йдучи рука в руку з деякими політичними течіями, витворює ситуацію дуже некорисну для народу Божого, розкиненого по цілому світі. Крім цього люди, не розуміючи благодати цієї святої правди, під диктатом злих провідників відносяться ворожо до Божих післанців. І це є перші ластівки того переслідування, що має прийти.

Святе Письмо згадує, що перед самим другим приходом Спасителя на землю розгориться послідня світова війна, що зветься Армагедон. І в Старому й в Новому Завіті маємо про неї докладні згадки. „А шестий Ангел вилив чашу свою на велику ріку Евфрат; і висохла вода його, щоб готова була дорога царям, що зі сходу сонця. І бачив я і з рота змія і з рота звіра і з рота лжепророка три нечисті духи, подібні до жаб. Се бо духи бісовські, що роблять ознаки, що виходять на царів землі й цілої вселенної зібрати їх на війну в день той великий Бога Вседержителя. І зібрав їх в одно місце, що зоветься по єврейськи Армагедон“ (Об'явлення Йоана 16:12, 13, 14 і 16). Це буде остання війна й тоді прийде Христос. „Ось іду, як злодій; блаженний, хто чуває і хоронить одежу свою, щоб не ходити йому голим і щоб не бачили сорому його“ (Об'явлення Йоана 16:15).

Сатана та його слуги зберуть царів землі, щоб воювали з собою, а 12 стих цієї голови говорить нам про висохнення Евфрату, яке має приготувати дорогу царям зо сходу. Під рікою Евфратом розуміємо Туреччину; ця ріка, це не-

наче середина колишнього великого османського царства, що загрожувало Європі через кілька століть. Зчасом Туреччина почала політично підупадати та тратити свої посілості в Європі. Дійшло до цього, що ця держава має в Європі лише одне місто — Константинопіль. Тепер, коли Туреччина політично підупала та не має великої сили, царі сходу можуть сміло переправитися на захід, і, як не опанувати Європу, то зударитися в боротьбі з царями заходу десь на територіях Малої Азії — отже в колишній турецькій державі, а після слів св. Письма в Армагедоні, що знаходиться в Палестині. І ті царі сходу до того дійсно готовляться. Нині майже кожний може заважати, що жовта раса, яка замешкує азійський континент, отже саме схід, організується чимраз більше під булавою Японії, що з маленької державки на наших майже очах виросла в велику світову потугу. Ми є свідками того, як жовта раса, а вслід за нею і чорна готується сказати: годі! білій расі, яка дотепер зовсім свobodно розпоряджалася й мала вплив на судьбу Африки, Азії та їх народів. Вже нині можемо почути, як з Токіо — столиці Японії лунає на всю Азію клич: Азія для Азійців і як чорний невільник оглядається за піддержкою свого жовтого брата й палаючи безмірною ненавистю до білих, щораз голосніше і щораз грізніше бурмотить: Африка для Африканців. Хоч в азійському хаосі має силу лише одна Японія, хоч підбиття білими останньої чорної держави — Абесинії, здавалось би, цілковито ослабило політичні атути чорних, то однак так не є. Японія, упоена побідою над царською Росією більш як 30 літ тому, подвоїла свою займаницьку енергію та, зорганізувавши частинно

решту жовтих (Манджурія), за всяку ціну прѣ до повного опанування Азії й приближує тим самим жовту небезпеку, що бачимо й з теперішньої китаїсько-японської війни. Бо в Азії мають також свої інтереси європейські держави, з якими Японія неминуcho зудариться. А упадок Абесинії отворив чорним очі на це, що „опіка“ білих перечеркує всі їхні самостійницькі пляни на будуче. І тому вони беззастережно всі підуть рука в руку з ворогами білих. Отже війна в Армагедоні буде війною рас.

Поодинокі місця зо св. Письма, як от приміром: Йоїл 3:7, Єзикиїл 38:8-16 або Єремія 25:14-33, вказують, що яблуком незгоди буде Палестина. А історія свідчить, що це не є неможливе. Палестина вже нераз була місцем воєнних зударів між заходом і сходом і вже нераз була кістю незгоди, за яку полилося немало крови. В старині Александер, цар македонський звів рішаючі боротьби з перським царем, Дарієм, хоч і не в самій Палестині, то одначе близько неї, в Малій Азії. В часі хрестоносних походів, в середньовіччу в Палестині саме й за Палестину йшли завзяті бої між сходом і заходом. Очі цілого світа були звернені на Палестину — на місто Єрусалим, якого доля спочувала раз у руках музулманських, то раз європейських. Потому справа Палестини на довгий час втихла. І аж тепер, коли прихід Христовий близький, а тим самим близька війна в Армагедоні, щоб попередити цей прихід, Палестина знову виринула на історичну арену й на Палестину знову звернені очі світа. Жидівсько-арабський спір у Палестині щораз більше загострюється і в своїх наслідках може дуже легко довести до Армагедону. За жидами стоїть така потуга, як Англія —

представниця білої раси, що має мандат над Палестиною, знову ж за арабами стоїть цілий магометанський світ, а в рішучій хвилині стануть всі вороги білих. Так маленький жидівсько-арабський конфлікт на наших таки очах набирає світового значіння й вже вкортці будемо свідками великого воєнного зудару не між жидами й арабами, але між їх протекторами: білими й коліровими.

І тоді, коли в Палестині зберуться непроглядні маси військ цілого світа, коли люди будуть себе взаємно вбивати, тоді прийде на землю Той, який майже дві тисячі років тому назад вознісся на небо, щоб приготувати місця своїм вибраним. Пригляньмося ближче тій найважливішій події в будучій історії світа.

Люди не займаються другим приходом Христа або мильно його розуміють. Одні кажуть, що Христос вже є між нами, що Він вже прийшов тайно на землю так, що Його ніхто не бачив і приготується до загального суду. Інші знову твердять, що Христос від свого вознесення аж дотепер перебуває на землі, хоч може не в такому виді, як Його бачили апостоли та ученики. Чи воно дійсно так є? Погляньмо до нашого чудесного джерела віри, яким є Слово Боже, погляньмо до св. Письма, а воно вияснить нам це докладно й розвіє в нас всякі сумніви в цій справі.

„І ось я прийду хутко й заплата моя зі мною, щоб віддати кожному, яко ж буде діло його“ (Об'явлення Йоана 22:21). Не каже нам Спаситель, що підчас свого перебування в небі Він рівночасно буде безнастанно сходити на землю під іншим видом. Противно, Спаситель пояснює нам, що коли Він колинебудь прийде на землю, то рівночасно з Ним прийде також і заплата для

людей. Отже Спаситель не прийде на землю в ніякій іншій цілі, а лише в тій, щоб судити й щоб віддати кожному за плату.

„Сей Ісус, узятий від вас (від апостолів — примітка автора) на небо прийде так, як виділи ви Його сходячого на небо“ (Діяння Апостолів 1:11). Ці слова сказали ангели до апостолів, які по вознесенні Ісуса на небо гляділи за Ним вгору. І тим самим ті ангели запевнили нас, що прихід Христа на землю не тайний, як кажуть деякі й не під іншим видом, але такий, який був Його відхід із землі. Христос прийде так, як бачили апостоли „Його сходячого на небо“. Знаємо, як Спаситель вносився на небо: „І, се промовивши, знявся вгору й хмара взяла Його від очей їх“ (Діяння Апостолів 1:9). І так само Він прийде знову: особисто, явно й на хмарах. Потверджують нам це й інші тексти св. Письма. „Ось, іде з хмарами й побачить Його всяке око й ті, що Його прокололи; і заголосять перед ним усі роди землі. Так, амінь“ (Об'явлення Йоана 1:7). Боже ственний Спаситель, як справедливий Суддя, явиться над землею у хмарах „й побачить Його всяке око“ — всі люди, усі жителі землі, добрі й злі. При кінці стиха каже Йоан. Так; і цим неначе запевнює нас, що цей прихід буде дослівно такий, як тут опиасно.

По доказанні цього, що другий прихід Христа Господа буде явний, постараємося доказати, що цей прихід буде також й нечайний. „Бо, як блискавка виходить зі сходу та сяє аж до заходу, так буде й прихід Сина чоловічого“ (Матей 24:27). Цей стих явно й виразно доказує нам, що прихід Сина чоловічого не лише, що буде явний, але також і нечайний, та несподіваний для тих, що

ним не інтересуються.

„Й тоді заголосять усі роди землі й побачать Сина Чоловічого, йдячого на хмарах небесних із силою і славою великою“ (Мат. 24:30). Це вже не буде той покірний і тихий Ісус, що ходив по Юдеї й не мав де голови приклонити; це Цар царів, це могучий Суддя, що прийде вдруге на землю „із силою й славою великою“, бо „сам... Господь з повелінням, з голосом архангельським і з трубою Божою зійде з неба“... (1 Солунян 4:16).

Головним питанням, яким займається отся книжечка, це другий прихід нашого Господа Ісуса Христа. Нашим завданням було виказати, що прихід буде дуже скорий, несподіваний і явний. Вище наведені нами тексти зявляються саме за цією думкою й ті саме три головні пункти, що відносяться до другого приходу Христа (скорість, несподіваність і явність цього приходу) є так важні, що ми не могли їх поминути. Доказуючи, що прихід Спасителя на землю, а з ним звязаний кінець світа є скорий, протиставимося рівночасно твердженню деяких людей, які кажуть, що до кінця світа ще дуже далеко — може навіть міліони літ. Так кажуть деякі люди науки, як астрономи, фізики і т. д., а за ними повторюють інші, яким кінець світа й прихід Христа непотрібний. Ми ж знову віримо, що коли Господь зміг в шістьох днях збудувати світ, то Він тим більше може протягом дуже короткого часу зробити йому кінець, мимо цього, що астрономи будуть надармо в просторах своїми телескопами шукати якихсь змін, які промовляли б за цим твердженням.

Христос зявиться дуже скоро, а вслід за цим прийде кінець світа. Всі майже пророцтва вже виповнилися. Ми нарочно розглядали цей вели-

кий ланцюг пророцтв 24 голови Матея, щоб до-казати, що все передказане вже виповнилося, що до йоти, з математичною докладністю по тім усім має ще лише прийти Ісус Христос.

Щоб ясно представити вагу очікування Христа, подає Учитель своїм ученикам притчу про доброго й злого слугу. Добрий слуга все споді-вався повороту свого пана з дороги й тому все був готовий здати тому панові звіт із своєї праці. А злий слуга вмовляв в себе насильно, що пан його забариться й не прийде скоро тай не сповняв того, що пан від нього вимагав. Але пан прийшов несподівано, нагородив доброго слугу, що чекав на нього, а лукавого покарав (Матей 24:45-51).

Любий і незнаний Читачу, хтоб Ти не був: старий чи молодий, чи бідний чи багатий, образований чи неграмотний, будь добрим слугою й очікуй свого Пана — Христа Спасителя. Не за-микай очей на виповнені пророцтва й не кажи: „Забариться мій пан прийти“ (Матей 24:48), а одержиш нагороду, коли той Пан зявиться „жду-чим на спасення Його“ (До Жидів 9:28).

ІЛІЯ.

„І почав він проповідь свою й промовив: Встань, Балаче, та послухай, зрозумій Зипорів сину! Бог, не чоловік той льживий, щоб туманити людину. Сказав би Він, тай не вдіяв? Ні! по віки так не буде! Він сказав, тай не справдив би? Се ж не ми химерні люди“ (4. Матей 13:19-20).

Слова висказані пророком Білеамом до Бала-ка, сина Зипора, царя маабського, є для правди-во віруючого христіянина основою віри. Бо що ж це значить вірити? Вірити, це значить уважати

за правду це, чого ми не бачимо й з чим ми на-
мацально не стикаємося. Вірити в Бога значить:
признавати, що Він є, й приймати за правду Йо-
го слова, діла чи пророцтва, хоч ми їх не бачили
й не чули. Вірити в Бога значить: щиро сподіва-
тися й твердо очікувати виповнення всего цього,
що Він предсказав. Такої віри вимагає від нас
наш Отець Небесний і за таку віру Він нагоро-
джує. Головно така віра є конечна відносно про-
роцтв. Багато пророцтв, як бачили ми в поперед-
ніх розділах, вже виповнилися, інші виповняють-
ся на наших очах, а й є такі, що доперва спов-
няться. І ми мусимо вірити, що воно дійсно так
буде, бо так сказав Бог, а „Бог не чоловік той
льжливий, щоб туманити людину“.

Одним з таких проорцтв є предсказаний при-
хід Ілії. Про цей прихід говорить так: „Ось я
пішлю до вас пророка Ілію перед настанням дня
Господнього, дня великого й страшного, й по-
прихилляє він серця отців до дітей і серця дітей
до отців їх, щоб я, прийшовши, не покарав зем-
лю прокляттям“ (Малахія 4:5-6). Спитаєш, любий
Читачу, коли ці останні слова з книг Старого За-
віта сповняться? Прийми до відома, що вони вже
два рази сповнилися. Перший раз той Ілія, це був
Йоан Хреститель, а другий раз, саме тепер, цей
Ілія прийшов на землю, як нарід Божий остан-
нього часу, що проголошує другий прихід Хри-
ста; цей Ілія це потрійне посольство з 14-го роз-
ділу Об'явлення св. Йоана.

Ти певно, любий Читачу, дивуєшся, як мож-
на говорити, що Ілія — це Йоан Хреститель, чи
врешті — це останнє посольство, проголошене
до людей. Ти певно скажеш, що що іншого Ілія,
а що іншого Йоан Хреститель і послідний нарід

Божий. Одначе приглянься пророцтву про Ілію і розваж його: „Ось я пішлю до вас пророка Ілію“ — каже Господь через пророка Малахію (Малахія 4:5). Чи той Ілія мусить бути особистий Ілія, той, що його взято на небо? Ні, сам Христос нам це потверджує, зазначуючи, що Ілія — це Йоан Хреститель. „Бо всі пророки й закон пророкували до Йоана і коли хочете прийняти, він є Ілія, що має прийти. Хто має уші слухати, нехай слухає“ (Матей 11:13-15).

А коли Ангел звіщав священникові Захарії, що йому народиться син Йоан, так очеркнув він діяльність того сина: „І многих синів Ізраїлевих наверне до Господа Бога їх. І йтиме він перед Ним (перед Христом — примітка автора) духом і силою Ілії, щоб навести серця батьків до дітей і неслухняних до мудрости праведних, приготувати Господеві людей готових“ (Лука 1:16-17). Отже після свідoctва Христа й Ангела Господнього той Ілія — це був Йоан Хреститель. З того виходить, що заповіджений Богом Ілія не мусить бути особистий Ілія, лише хтось, що має силу й духа Ілії.

Але це пророцтво Малахії про Ілію говорить нам ще щось більше. Воно виразно зазначає нам час приходу Ілії, а саме, що Ілія прийде „перед настанням дня Господнього, дня великого й страшного“. Що це за день буде? Відповідає нам на це сам же пророк Малахія: „Ось бо настане день палаючий, як піч; тоді всі горді й безбожні будуть неначе солома й спалить їх той день, що настане, так, що не зостанеться із них ні коріння ні галузя“ (Малахія 4:1). Ясне, що цей день, це буде день кінця світа; докладніше цей день буде тоді, коли підчас боротьби безбожних проти

святих зійде з неба огонь і пожере безбожних; і це буде смерть в огні галуззя. А діавол, що є корінем зла й гріха буде вкинений в огняне озеро й там прийде йому кінець (Об'явлення Йоана 20:9-10). Отже, доходимо до висновку, що перед тим днем, це значить, перед кінцем світа прийде знову Ілія на землю. А що цей кінець, як знаємо з попередніх розділів є близький, то з того виходить, що той Ілія або незадовго прийде, або вже прийшов. Так, Ілія вже прийшов! На землі є не особистий Ілія, так як особистим Ілією не був Йоан Хреститель, лише на землі є останній нарід Божий — А д в е н т и с т и С е м о г о Д н я, що має силу й духа Ілії.

Порівняймо тепер першого Ілію - Йоана Хрестителя з тим другим Ілією, а знайдемо між ними багато спільного. Що робив Йоан Хреститель? Відповідь дасть нам, євангелист Матей: „Того часу прийшов Йоан Хреститель, проповідуючи в пустині юдейській і глаголючи: Покайтеся, наблизилося бо Царство Небесне (Матей 3:1-2). Те саме голосить світові сьогодні останній нарід Божий. Говорить нам про це проорцтво з Об'явлення Йоана: „І бачив я іншого Ангела, що летів серед неба, а в нього в руках євангелія вічна, що мав її благовістувати домуючим на землі й всякому народові й родові й языкові й людові, глаголючи голосом великим: Бійтеся Бога й дайте славу Йому, прийшла бо година суду Його; і поклаваяйтеся Тому, що сотворив нбо й землю й джерела вод“ (Об'явлення Йоана 14:6-7).

Чи нема тут нічого спільного? Перший Ілія, Йоан Хреститель, проповідував покаяння, бо наблизилося Царство Небесне, значить, бо прийде Месія. Другий Ілія проповідує також покаяння

(бійтеся Бога й дайте славу Йому -- Об'яв. 14:7), бо прийшла година суду Божого, значить, бо прийде Христос судити. І тут і там находимо проповідь покаяння й предсказання приходу Христа. Отже кожному, що має очі й уші й хоче почути правду, стане ясным, що другий Ілія — це вище згаданий нарід Божий. **Бо він один голосить другий прихід Христа**, він один приймає **дослівно й в цілости** Заповіди Божі, дані людям через Мойсея (2. Матей 20:1-17), він один врешті має правдиву віру в Ісуса Христа, а саме, що тільки Ісус Христос, а ніхто інший є посередником між Богом і людьми. „Такого маємо Архієрея, що сів по правиці величчя на небесах, Служителя святині й skinі істинної, котру поставив Господь, а не чоловік“ (До Жидів 8:1-2). Ці три речі: дослівне вповнювання Заповідей Божих, голошення близького приходу Христа й признання Христа самотнім посередником між Богом і людьми є головною підставою науки другого Ілії.

„Ми проповідуємо Христа розп'ятого, жидам поблазнь, грекам же дурощі, самим же покликаним і жидам і грекам Божу силу й Божу премудрість“ (1. До Коринтян 1 : 23—24). Віримо, що цю книжку стріне така сама доля, яка стрінула Євангелію в часах апостольських. Одні, прочитавши її, будуть удавати згіршених, інший увірить. Ці перші немусять її даліше читати, бо ці даліші рядки присвячені тим що увірять.

Ти, любий Читачу, мав нагоду що кілька рядків читати слова св. Письма, слова Божі, а Божих слів щирий і правдивий християнин повинен слухати. Бо знай що прийде час, коли тих слів вже ніхто не почує, хоч схоче. „Се надходять дні, говорить Господь Бог, що пішлю голод на землю,

— не голод хліба, та й не жадобу води, а жадобу почути Боже слово. Будуть ходити від моря до моря й блукати від півночі на південь, шукаючи слова Господнього, та не знайдуть його“ (Амос 8:11-12). Гляди, любий Читачу, щоб Тебе той голод не застав ненасиченим. Бо тоді вже того корму більше не знайдеш. А зараз потім явиться Христос в повноті слави своєї, щоб судити. Надармо тоді визнавці наук людських будуть просити помилування: „Господи, Господи, чи не в Твоє ім'я ми пророкували?... і не Твоїм імям великі чудеса робили?“ (Матей 7:22). Але замість нагороди вони почують страшні слова: „Ніколи я вас не знав“ (Матей 7:23). „Ідіть від мене прокляті“ (Матей 25:41). А слухателі наук Божих будуть мати щастя почути запрошення: „Прийдіть благословенні Отця мого, осягніть царство“ (Матей 25:34). Які слова Ти почуєш, любий Читачу, це залежить від Тебе самого. Маєш нині нагоду вибрати між наукою людською і Божою. Дав би Бог, щоб Ти нині сказав за Апостолами: „Більше треба коритися Богові ніж людям“ (Діян. 5:29) і колись на суді почув від Христа також це солодке запрошення.

КІНЕЦЬ.

1,30к) 1,92 (1986)

3907

ЩЕ СКІНЧИТЬСЯ

Львів. Бібліотека
АН УРСР